

TRANSCRIPT VAN DE COMMISSIE WKK VAN HOOGHEEMRAADSCHAP VAN DELFLAND
d.d. 12 september 2023

01. Opening, vaststelling agenda

De voorzitter: Dames en heren, het is half acht, dus ik wilde graag beginnen als ik ook het groene licht van die mevrouw krijg dat we in de uitzending zijn. Groen licht zie ik. Dan beginnen we met de opening en het appèl, zal ik maar zeggen, dus ik ga even iedereen af. Ik begin bij de heer Jannink. U bent er zo te zien. Naam en partij graag. De heer Grashuis. Even de microfoon.

De heer Grashuis: Ik ben er ook. ChristenUnie/SGP.

Mevrouw Onderdelinden: Suzanne Onderdelinden, PvdD.

De heer Smits: Arjan Smits, PvdD.

Mevrouw Wijbenga: Anneke Wijbenga, Water Natuurlijk.

De heer Opdam: Ide Opdam, Water Natuurlijk.

De heer Verheij: Leendert Verheij, JA21. Ik ben de vervanger van Klaas Smit want die kan niet.

Mevrouw Örgü: Fadime Örgü, VVD-fractie.

De heer Sunder: Rolf Sunder van fractie Ongebouwd.

De heer Tas: Ruud Tas, fractie BBB.

Mevrouw Dijkshoorn-Van Dijk: Nieske Dijkshoorn, fractie BBB.

De heer Leibbrand: Goedenavond, Ruud Leibbrand, AWP.

De heer Teerink: Sef Teerink, PvdA.

De heer Meijdam: Johan Meijdan, PvdA.

De heer Daverveldt: Piet-Hein Daverveldt, dijkgraaf.

Mevrouw Koop: Manita Koop, college.

De heer Van Boxmeer: Stijn Van Boxmeer, hoogheemraad.

De voorzitter: Dan komen wij naar de vaststelling van de agenda. Kan iedereen zich in de agenda vinden? Zo te zien gaat dat in één keer goed.

02. Toezeggingenlijst commissie Waterkwantiteit en Waterkwaliteit (bijlage: audiotranscript)

De voorzitter: Dan hollen wij door naar de toezeggingenlijst. Ik begrijp dat er één mededeling vanuit de heemraden is over de bagger.

Mevrouw Koop: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik denk dat het goed is om punt twee en drie even samen te voegen. U heeft dit voorjaar een brief gekregen over de stand van zaken van de implementatie aanbevelingen van het baggeren. Ook na deze datum is er natuurlijk heel veel gebeurd en zitten we niet stil en nemen we ook de aanbevelingen van de rekeningcommissie voor zover mogelijk nu ook al mee in de aanbestedingen die nu eraan komen met de aannemers dus dat gaat goed. Ook het ecologisch baggeren dat willen we ook nadrukkelijk meenemen alvast in de aanbestedingen. Het is wel zo, dat is natuurlijk ook een langetermijnstrategie, een implementatie, en wij willen graag u in de informatieve VV van 14 december meenemen over dilemma's, scenario's en graag uw input op dit hele traject vernemen. Dank u wel.

De voorzitter: Dan de heer Van Boxmeer.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter.

De voorzitter: Oh sorry. Ja.

Mevrouw Wijbenga: Mag ik hier even op reageren?

De voorzitter: Dat mag.

Mevrouw Wijbenga: Het is niet duidelijk of nu punt drie blijft staan of niet dus dank voor de toelichting over punt twee. Maar het lijkt mij dat punt drie in ieder geval blijft staan en dat het zonder meer ook in het derde kwartaal of in het vierde kwartaal een agendapunt is voor deze commissie.

De voorzitter: Daar ging ik zelf wel vanuit, maar ik kijk nog even of...

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u wel. Het is meer de bedoeling om vooral ook dit in een informatieve VV te bespreken. Zodat u daar ook duidelijk uw input op kan geven.

De voorzitter: Komt dus terug in een informatieve VV.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter, het zou ook en, en kunnen zijn dat zou onze voorkeur hebben. Dus gewoon eerst een informatieve en niet aan het eind van het jaar want dan is het niet meer in het vierde kwartaal. Maar ik zou zeggen eerder, bijvoorbeeld in november en dan gewoon agenderen voor december vergadering.

De voorzitter: Kan de commissie zich daarin vinden? De heer Teerink.

De heer Teerink: Ja, ik wil me daar graag bij aansluiten. Het lijkt me goed om dit in een gewone normale VV te agenderen. Dus geen probleem om vooraf eerst over hoofdlijnen geïnformeerd te worden maar lijkt me goed als het ook gewoon normaal besproken wordt.

De voorzitter: Andere opinies op dit terrein? Dan gaan we het zo doen. Dank. Dan kom ik bij de heer Van Boxmeer.

De heer Van Boxmeer: Naar aanleiding van toezegging nummer vier. Op 31 oktober zullen wij een informatieve VV plannen waarin zowel het Zuid-Hollands programma landelijk gebied als de ruimtelijke puzzel gaan bespreken. Daarbij geven wij invulling aan de toezegging bij punt vier.

De voorzitter: De heer Teerink.

De heer Teerink: Ja, ik schrik er een beetje van dat het ook weer in vorm van een informatieve VV komt. Ik nou, er staan een aantal punten ook op de agenda vandaag. Ik zal er dan meer over zeggen, maar wat mij betreft is dit niet gepast. Volgens mij is er een grotere rol voor de VV dan alleen geïnformeerd worden in de vorm van een informatieve VV.

De voorzitter: Wilt u daar nog op ingaan?

De heer Van Boxmeer: We hebben dadelijk bij de inkomende stukken nog een onderwerp en ik denk laten we daar dan met elkaar kijken of het antwoord wat daar dan met elkaar gewisseld wordt invulling geeft aan uw behoefte.

03. Mededelingen

De voorzitter: Dank. Dan gaan wij naar de mededelingen. Zijn er nog mededelingen van de kant van het college?

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u wel. Ik heb twee mededelingen. Eén gaat over de langetermijnstrategie wateroverlast. Dat is een behoorlijke klus. Er zijn op dit moment 180, ongeveer 180 locaties die nader doorgerekend moeten worden in het gebied en waar we, dus die hebben geïdentificeerd en daar zijn we nu naar aan het kijken en aan het kijken van hoe wat is de waarde daarvan in het kader van de scenario's die er lagen. Maar er komen natuurlijk ook in oktober nieuwe scenario's aan dus wat wij willen doen is, het is nadrukkelijk een langetermijnstrategie dus wat we willen doen is u in ieder geval meenemen op de 14 december ook weer in een informatieve VV over de dan vastgestelde stand van zaken. Dus dan valt op dat moment nog niet zoveel te beslissen als we dingen te beslissen hebben, dan komen we bij u terug. Ik kan me voorstellen dat u graag over ergens over wil gaan maar het is een langetermijnstrategie vanaf 2027 en we willen u graag daarin meenemen. Dank u wel. Dan heb ik ook nog een tweede mededeling. Die is absoluut niet leuk. Ik vind het eigenlijk heel vervelend en in aannemers taal nou ja die bezigen we hier niet binnenshuis maar ik heb er wel aan gedacht. U kent wellicht de Tweemolentjeskade in het Delftse hout. Als je richting het rieten dak loopt dan steek je een brug over en heb je aan weerszijden heb je daar een moerasachtig natuurgebiedje. Daar dat is een aannemer die is daar doorheen gereden met een, met zijn rupsbanden en die heeft daar nogal wat schade aangericht. Ik heb ook die foto's gezien en ik werd daar helemaal niet blij mee. Wij als organisatie ook absoluut niet. Hij is vast komen te zitten in de in de bagger. Het is uiteindelijk is die wel losgetrokken en er is schade ook aan dit natuurgebied toegebracht. Dit is uiteindelijk in opdracht van de gemeente Delft. Die heeft het weer door die opdracht aan ons gegeven. Wij hebben opdracht gegeven aan die aannemer. Hij is ook zo'n zonder overleg begonnen. Dus er zijn stevige gesprekken gaande en uiteraard ook over het herstel van de schade. Maar ja, wij zijn hier natuurlijk absoluut niet blij mee. Dit wilde ik u even mededelen dat u niet verrast wordt als u daar mocht lopen of als misschien wel op aangesproken wordt of uit de krant of wat dan ook.

De voorzitter: Waarvan akte. Mevrouw Wijbenga.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter, is het zo dat deze aannemer ook niet meer voor u gaat werken of tenminste geen gunning meer krijgt van Delfland of wordt hij ook veroordeeld door dit akkefietje?

Mevrouw Koop: Voorzitter, dank u als u mij toestaat. Nou ik ben ook geneigd om dat te zeggen, maar ik laat dat graag even nu aan de organisatie over. Van wat is de verklaring van de aannemer en hoe nu verder.

De voorzitter: Oké, dank u wel. Dan zijn we denk ik, ah mevrouw Onderdelinden.

Mevrouw Onderdelinden: Kan mevrouw Koop ons bijhouden over de afwikkeling hiervan in de volgende commissie misschien?

Mevrouw Koop: Ja prima.

Mevrouw Onderdelinden: Oké.

De voorzitter: Ik noteer de eerste toezegging. Dat waren de mededelingen.

04B. Besprekstukken

De voorzitter: Er zijn bij mijn weten geen besprekstukken.

04H. Hamerstukken

De voorzitter: Dus we gaan onmiddellijk door naar de hamerstukken. Die zijn er dan ook niet, dus dat gaat goed.

05. Ingekomen stukken

05.1 PFOS Leidschenveen

De voorzitter: Er zijn wel veel ingekomen stukken en er is een presentatie aan de orde. Ik begrijp dat de dijkgraaf een kleine inleiding of grote inleiding, dat weet ik nog niet, bij het onderdeel PFOS wil doen.

De heer Daverveldt: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad een paar inleidende opmerkingen. U weet het allemaal. De hele PFOS-problematiek heeft ons allemaal enorm beziggehouden. Ik schuif bij uitzondering even aan bij deze commissie vanavond omdat ik vorige week ook aanwezig was namens Delfland bij de bijeenkomst die we georganiseerd hebben voor omwonenden, heb ik een presentatie gegeven. U heeft gezien in Ibabs dat er ontzettend veel documenten, kaartjes, metingen, et cetera allemaal in Ibabs staan en wij dachten dat het wel nuttig was om een presentatie te geven, dat gaat zo dadelijk Mark Brandt doen. Die presentatie is eigenlijk langs drie lijnen opgedeeld, eerst zullen we u op de hoogte stellen van wat is er allemaal tot nu toe gebeurd? Daarna wat zijn de dingen die op dit moment lopen? Ook heel belangrijk wat gaan we in de toekomst nog verder doen? Mijn voorstel zou zijn dat als u verduidelijkende vragen heeft tijdens presentatie dan denk ik dat Mark helemaal akkoord is dat u hem even interrompeert. Als er ander soort vragen zijn, spaar die nog even op voor het einde van de presentatie. Ik wil er ook op wijzen dat één van de dingen, maai ik een beetje het gras voor de voeten weg maar er zal ook een evaluatie komen en als die evaluatie er eenmaal is, dan kan ik me ook voorstellen dat dat wellicht aanleiding is voor politieke vragen. Dus die moet u nog misschien dan nog wat langer opsparen. Dat is mijn inleiding, voorzitter.

De voorzitter: Leidt dit nog tot specifieke vragen, verhelderingsvragen aan de dijkgraaf? Of zitten wij alle gespannen op Mark te wachten? De heer Meijdam.

De heer Meijdam: Dank u wel, voorzitter. Als we vragen hebben die mogelijk politiek zouden kunnen zijn, dan kunnen we die toch wel gewoon stellen?

De heer Daverveldt: Die kunt u zeker stellen. Het enige waar ik aan doe, is een beetje verwachtingsmanagement dat sommige vragen pas echt goed besproken kunnen worden als de evaluatie achter de rug is.

De voorzitter: Dat lijkt me logisch. De heer Brandt.

De heer Brandt: Dank u wel, voorzitter. Goedenavond allemaal. Ja inderdaad is voor enkele leden wellicht aan te bevelen om even te draaien en te kijken hoe u goede afstand kunt vinden tot het beeldscherm. Want we gaan inderdaad met een aantal sheets een toelichting geven op de problematiek rondom PFOS in het Forepark. Ik doe dat namens mijn collega-directeur Jelle Visser, hier aanwezig, Wendy Kooistra op afstand kijkt ze mee en Pieter Janssen onze secretaris-directeur. Ook op basis van het werk, wat door veel van onze medewerkers is gedaan die hier ook in ruime getalen aanwezig zijn en wellicht ook digitaal meekijken. Dus we zijn op volle sterkte uitgerust om technische vragen van u inderdaad te kunnen beantwoorden. Inderdaad als u die tussentijds wilt stellen dan denk ik dat dat kan. Ik heb een paar sheets, maar ik wil eigenlijk beginnen met het volgende. Dat is even het woord niet nemen maar u meenemen met een kleine animatie die vandaag gaat verschijnen op internet en is bedoeld voor de bewoners in ons gebied (**het filmpje wordt afgespeeld**). Het leek ons aardig om dit met u te delen. Dus als gezegd dit staat op intranet met de ingang van ik denk morgen. Staat er nu al op, is ook beloofd aan de bewoners en is voor hun wellicht informatie. Ik bedoel internet in het PFOS-dossier wat wij daarop ook hebben staan. Ik ga met u het volgende doen. Het doel van deze bijeenkomst. Ik ga u informeren over wat er in de afgelopen periode is gebeurd, welke acties we hebben ondernomen en waar dat toe heeft geleid. Dus het is ter informatie en dat is ook ter aanvulling op het dossier wat u in Ibabs inderdaad hebt kunnen aantreffen en waar u nu wellicht al hebt ingelezen of het PFOS-dossier wat u op intra, internet ook aantreft. Maar we doen dit, we noemen het een bijpraatmoment om u de gelegenheid bieden om daar vragen over te stellen en nu voor te bereiden op eventueel politieke discussie. Ja en om bij u ook het urgentiebesef van wat deze problematiek met zich meebrengt eigenlijk te delen want dat is in onze ambtelijke organisatie en ook in ons dagelijks bestuur in de afgelopen periode allengs toegenomen. We hebben hier een vraagstuk te pakken en ik zal in de loop van mijn toelichting ook duiden ja hoe het komt dat wij dat eigenlijk ja urgent vinden. Maar niet alleen maar voor onszelf. We willen graag met u een eerste schets doornemen van de toekomstscenario's, de thema's die eigenlijk op de besprekagenda van het dagelijks bestuur en ook met uw VV op de agenda zullen worden geplaatst. Dat gaat vooruitlopen, mogelijk op besluitvorming die gewoon aan u wordt voorgelegd. Dus dat zijn de doelen van deze bijeenkomst. Piet-Hein zei we gaan drie hoofdlijnen, ik neem nog even een andere dimensie, naast dat we met u praten over wat is er gebeurd, wat zijn we nu nog aan het doen en wat gaat er nog gebeuren, kiezen we ook de dimensie van de vervuilde sloot in het Forepark en de omliggende sloten in de woonwijk daaromheen. We staan ook stil bij andere wateren in ons gebied. Want we kunnen ons voorstellen dat er vragen bij u rijzen over is het alleen daar of is het ook elders. We staan expliciet bij u stil bij de beleidsdossiers waarvan wij denken dat het problematiek ook betekenis zal hebben en waar agendering omtrent zal plaatsvinden. Die hoofdlijn die zal ook in mijn presentatie eigenlijk terugkomen en het eind kom ik daar nog wel even op terug. Wij beginnen met een tijdlijn. Hij is klein afgedrukt dus ik loop er in twee delen even met u doorheen. Die tijdslijn die bestaat, u zag het al even snel, uit ongeveer tien stappen. Die loopt van 29 juni tot ongeveer ja nu. Inmiddels is het

september. We hebben allemaal zo'n beetje denk ik vakantie alweer achter de rug. Een aantal van de mensen heeft eigenlijk hard doorgewerkt nadat op 29 juni een persvraag binnenkwam, althans werd aangekondigd, of wij ons wilden voorbereiden op de vraag: weten jullie van een hoge meting van PFOS in een sloot bij jullie in het gebied in 2020? Deze journalist die had... U gaat een vraag stellen.

Mevrouw Örgü: Waarom beginnen jullie 29 juni want het is toch veel eerder in 2020 of 21 waar het eigenlijk allemaal begon?

De heer Brandt: Ja, daar hebt u natuurlijk gelijk in. Maar de tijdslijn die kiezen wij om de gebeurtenissen vanaf dat moment even op een rijtje te zetten. Ik ga u vertellen hoe wij terugkomen bij 2020. Want de persvraag die werd aangekondigd was: er is een heel hoge meting in 2020 aangekondigd. Weet u daarvan en kunt u dat verklaren? Kort gezegd. Vanaf 29 juni zijn wij tot ongeveer 13 juli bezig geweest om te reconstrueren voor onszelf om welke meting gaat het eigenlijk precies en wat weten wij daar eigenlijk over te vertellen? Daar hebben wij ons in ongeveer twee weken op voorbereid en ik zal u vertellen wat we hebben uitgevonden. In 2020 zijn er metingen gedaan in de sloot die het betrof, waar de journalist zijn gegevens over heeft gevonden, die heeft hij overigens gevonden in het informatiehuis water. Dat is een openbare database waarin meetgegevens van waterschappen worden opgeslagen en kunnen worden aangetroffen. Dus de journalist heeft openbare bronnen geraadpleegd en trof een meting aan in de sloot in het Forepark in Den Haag uit 2020 met een hoeveelheid PFOS die de norm ruim overschreed. Hij zei: die norm die overschrijdt 25.000 keer de richtlijn van het RIVM. Wat weet u daarvan? Ja en u kunt zich misschien voorstellen dat wij bij zo'n aankondiging natuurlijk toch even moeten nadenken en moeten, zoals ik al zeg, reconstrueren wat is hier precies aan de hand? Welke informatie heeft de journalist precies gevonden? Het blijkt dat wat hij gevonden heeft, is een meting die wij hebben gedaan naar aanleiding van het voorbereiden op het baggeren van de PFOS sloot, van de vervuilde sloot in het Forepark. Dat baggeren is een reguliere aangelegenheid. De sloot is het eigendom van de gemeente Den Haag. Wij voeren baggerwerkzaamheden daar uit in opdracht van de gemeente Den Haag. Die betaalt daar ons keurig voor dus dat is een normale reguliere opdrachtverstrekking. In voorbereiding op die baggeractiviteiten meten bij de waterbodem en in die waterbodem troffen wij indertijd, kunnen wij achteraf construeren, een veel te hoge hoeveelheid PFOS aan die ertoe leidde dat wij de bagger niet op de kant konden afzetten, maar dat wij de bagger gecontroleerd moeten afvoeren. Dat is bestaand protocol. Omdat de meting in de bodem zo hoog was, doen wij, ook bestaand protocol, een meting in het oppervlaktewater om te kijken of die bodemvervuiling ook in het oppervlaktewater is opgetreden. Daar meten, hebben wij gemeten in 2020 180 nanogram PFOS per liter water en dat overstijgt de norm van 0,65. Dat is de KRW-richtlijn die wettelijk kun je zeggen wordt gehanteerd en die overstijgt 25.000 keer de norm die de journalisten hanteren. Die kenden wij nog niet in 2020. Dat is een norm die dit jaar door het RIVM is vrijgegeven die nog geen status, wettelijke status heeft maar door het RIWM is genoemd als mogelijke richtlijn die nu eigenlijk van kracht zou moeten zijn. Dus in vergelijking met de norm die wij toen nog niet kenden, maar een norm die nu mogelijk betekenis gaat krijgen, was er sprake van met terugwerkende kracht 25.000 keer de hoeveelheid PFOS boven norm. Wat wij daar overigens in 2020 mee hebben gedaan, is we hebben die constatering van 180 nanogram per liter hebben wij naast de norm van 0,65 gelegd die voor ons ook al bekend was en dat is een norm die iets zegt over de kwaliteit van het oppervlaktewater in relatie tot het eten van vis. Dus grofweg gezegd is dat betekenis van die norm. Die norm zegt 0,65 nanogram dat is de vervuiling die je oploopt als je veelvuldig vis eet uit die sloot. Maar ons protocol, wat wij hanteerden, zei ja maar vissen in die sloot, in die sloten is überhaupt niet toegestaan. Eten van vis is zeer onwaarschijnlijk. Dus die norm die is voor ons niet direct aanleiding om daartoe, om daarover te communiceren. Wij leggen hem naast de drinkwaternormen en de drinkwaternorm in die tijd was 530 nanogram per liter en daar bleef onze meting dus onder. Wij kunnen achteraf reconstrueren dat dat de reden is geweest waarom wij op dat moment niet verder

hebben gecommuniceerd. Wij hebben overigens op dat moment wel wat anders gedaan. 180 nanogram was wel veel. Wij wilden weten wat de bron was. Ja.

De voorzitter: De heer Tas, wilt u in de microfoon spreken want dan kunnen ze het thuis ook horen?

De heer Tas: Die norm van drinkwater is hoger dan de norm van het oppervlaktewater. Waarom is dat?

De heer Brandt: Het klopt, hij is hoger. Dat kan ik u eigenlijk niet zeggen. Ik denk dat dat te maken heeft met de inhoudelijke beoordeling door degene die die norm vaststelt van de mate van risico van PFOS in het drinkwater. Dat 530 nanogram daarmee een norm is die acceptabel is, terwijl de norm van 0,65 om andere redenen risico in zich heeft. Ik kan daar verder niet over toelichten. Ik zei we hebben nog wel wat anders gedaan. Wij wilden weten wat de bron was. Om de bron na te gaan, hebben wij metingen om de sloot heen uitgevoerd. U kunt zich voorstellen in hemelwater kolken, in overstort kolken, et cetera. Ook die meetgegevens hebben wij keurig in het informatiehuis water neergelegd en één van die metingen betrof 2200 nanogram per liter water. Alleen dat is bij ons per vergissing onjuist geïnterpreteerd in plaats van 2.200 is bij ons geïnterpreteerd 2,200. Dat scheelt een duizendste. Om die reden is die meting bij ons niet opgevallen want als wij hadden gelezen 2.200 dus 2200 dan hadden wij dat brononderzoek opgevolgd met een ter plaatse gaan en verder rechercheren hoe die piekbelasting daar is opgetreden. Maar omdat wij hem hebben gelezen als 2,2 hebben wij die gegevens te ruste gelegd en het daarbij gelaten.

De voorzitter: Vergeet niet uw microfoon in te...

De heer Meijdam: Dank u wel. Ja, een beetje naar het heden. Kan dit probleem, kan deze vergissing nog een keer voorkomen of gaat het nu altijd goed met punten en komma's?

De heer Brandt: Deze vergissing kan nog een keer voorkomen, maar wij leren er natuurlijk wel van. We hebben, we hadden, we hebben het vier ogen principe. We doen alles om dit soort vergissingen te voorkomen, maar vergissen is menselijk. Dat is ook hier in dit geval echt het geval geweest. Ja. Goed, dit is eigenlijk wat ik u kan vertellen over wat er in 2020 is gebeurd. Wat wij in, nu 2023, naar aanleiding van de persvraag hebben kunnen reconstrueren en waarop wij dus ook onze woordvoering vanaf het moment van 13 juli, toen wij deze feiten allemaal op een rijtje hadden, eigenlijk hebben uitgedragen. Dat is het volgende moment wat u hier in de tijdslijn ziet. Het publiek, het artikel van de journalist is gepubliceerd. Er is toen een radio-interview afgegeven door mijn collega-directeur Wendy Kooistra. Er is door onze secretaris-directeur Pieter Janssen in de Volkskrant nog een toelichting gegeven. Er zijn meerdere mediavragen geweest rondom dat moment die ook door onze communicatie afdelingsmanager Ahmet Olgun zijn beantwoord. Dus de media die had er aandacht voor en we hebben dit feitenrelaas steeds geprobeerd zo helder mogelijk voor het voetlicht te brengen. Wat wij intussen ook hebben gedaan, is uiteraard stakeholders informeren, dus partijen om ons heen die hier eigenlijk bij betrokken zijn, zoals de gemeente Den Haag en niet te vergeten de GGD en het RIVM. Want vanaf begin af aan was ons ook duidelijk dat de vragen uiteindelijk nadat het feitencomplex, zo'n beetje duidelijk was, ja eigenlijk ging over gezondheid.

De voorzitter: Mevrouw Wijbenga.

Mevrouw Wijbenga: Dank u wel, voorzitter. Ik heb één vraag in de mooie tijdlijn. Wat er nou gebeurd is tussen 29 juni en 13 juli? Want u begint heel veel mooi op te noemen wat er allemaal daarna gebeurd is. Maar.

De heer Brandt: Ja dat zijn twee weken in de vakantietijd of net in het begin van de vakantietijd waarin wij het feitenrelaas, wat ik u net kort samenvat, hebben kunnen reconstrueren. Dat heeft ons ongeveer twee weken gekost. Ik zei u al de vragen gingen naarmate de tijd verstreek verder en vaker over gezondheidsrisico's. We hebben op in de periode van 14 tot 18 juli hebben wij de media geïnformeerd en hebben we die vragen ook tot ons genomen. Vanaf 14 juli zijn we begonnen met een tweetal zaken, namelijk het hervatten van het brononderzoek en het starten van nieuwe metingen. Want wij waren natuurlijk geïnteresseerd in de vraag hoe is het op dit moment ter plaatse? Is er nog steeds sprake van een vervuiling? Wij wilden weten kunnen wij, als die vervuiling op dit moment nog zou worden gemeten, of op basis van de gegevens die wij al hebben, alsnog iets zeggen over de bron? Dus die twee sporen zijn we vanaf dat moment gaan nalopen. Intussen hebben wij gevraagd om twee versnelde metingen, dat doen wij bij Aquon, dat is onze bemonsteringspartner. Die versnelde metingen zijn uitgevoerd zowel in de sloot als iets buiten de sloot in de omliggende wijk. Op basis van die versnelde metingen hebben wij op 20, 21 ik denk 21 juli, op een vrijdag, hebben wij besloten om de vervuilde sloot af te sluiten. Dat komt omdat de versnelde metingen nog steeds aangaven er is vervuiling, weliswaar in de PFOS iets minder dan in 2020 was aangetroffen, maar wel met nog steeds een aanzienlijke vervuiling en bovendien een vervuiling, een nieuwe vervuiling van een andere PFOS-achtige stof die wij niet eerder hadden aangetroffen. Er was voor ons reden om te zeggen ja die sloot is nog steeds vuil, dus we sluiten hem af. We her, ja het brononderzoek blijft dus nog steeds relevant. We willen de bron nog steeds weten. Wat we natuurlijk ook hebben gedaan is op dat moment bij het RIVM duiding gevraagd van de ja eigenlijk betekenis van de metingen die wij in 2020 hebben gedaan en aangekondigd bij het RIVM wij gaan nieuwe metingen in het gebied uitvoeren. Zodra wij die bij u inleveren, kunt u die dan ook zo snel mogelijk voor ons duiden? Ik ben nu zo'n beetje op 22 juli want we kregen intussen vragen binnen van de bewoners en ook van VV-fracties. Dus wij zijn die vragen alvast gaan beantwoorden en ik schiet nu even door naar tweede deel van de tijdslijn. Wij zijn vervolgens in afwachting geweest van het RIVM-rapport over de meting in 2020. Ja dat RIVM rapport, dat bevatte eigenlijk op hoofdlijnen drie constatering of adviezen. Gezien het feit dat de metingen inderdaad boven de normen lagen die destijds en ook nu gelden, was het advies vis uit de sloot moet niet gegeten worden. Er is weliswaar een visverbod maar mocht er toch vis gevangen worden, eet hem dan niet. Het advies was zwem voorlopig niet in de sloot en het advies was gebruik het slootwater voorlopig niet om je moestuin te besproeien. Dus daar stonden we op basis van het RIVM duiding met de gegevens uit 2020 op dat moment ook in de bewonersbrieven hebben we daar uitleg over gegeven. U ziet we hebben dat op verschillende momenten gedaan overigens, zowel op 28 juli als ook op 17 augustus. In die tussengelegen tijd hebben wij veertien metingen gedaan en laten uitvoeren door Aquon en vervolgens ingeleverd bij het RIVM. Op 17 augustus kwam de rapportage over die metingen binnen.

De heer Leibbrand: Gaat het hier over metingen van oppervlaktewater of ook van de waterbodem?

De voorzitter: Zou u even uw naam nog willen zeggen?

De heer Leibbrand: Excuus. Ruud Leibbrand. Gaat het over metingen van het oppervlaktewater of ook van de waterbodem?

De heer Brandt: Het gaat om metingen van het oppervlaktewater. Ja. Het rapport van 17 augustus van het RIVM op basis van de veertien metingen, u treft in uw Ibabs-dossier of in het PFOS-dossier op internet een kaartje waar die veertien metingen zijn uitgevoerd. Overigens is het misschien belangrijk om te vermelden we hebben bij die metingen steeds gezorgd dat we ook een onderscheid maakten of een verschil konden zien tussen het meten op het bedrijventerrein waar de vervuilde sloot ligt en meten op de omliggende sloten die tot een woonwijk behoren. Zodat we ook goed het eventuele verschil konden duiden van de twee

verschillende gebieden. Dat bleek ook uit de veertien metingen. Rondom de vervuilde sloot en de sloot in het bedrijventerrein was sprake van vervuiling, in sommige gevallen dichtbij of inmiddels wat lager dan de vervuiling die wij eerder hadden aangetroffen. Dus kun je zeggen echt significant over de norm. In de sloten van de woonwijk significant lager, namelijk tussen de negen en de vijftien nanogram per liter. Dus 180 2020 in de vuile sloot en 9 tot 15 nanogram in de omliggende wijk in de woonwijk. Op basis van dat advies heeft het RIVM, of op basis van die meting heeft het RIVM een nieuw rapport uitgebracht en gezegd kennende deze meetresultaten, wetende inmiddels hoe we de normering ook moeten toepassen op deze situatie, ook het RIVM heeft natuurlijk zich hierop in korte tijd snel nou ja been bijgetrokken, mag ik dat misschien zo zeggen? Is het advies lichtelijk bijgesteld en dat is eigenlijk nog steeds dat op de dag van vandaag geldig en ook in de bewonersbijeenkomst waar Piet Hein aan refereerde verleden week op die manier nog steeds gecommuniceerd. Namelijk het is niet verstandig om in die zwem, in die sloten te zwemmen. In ieder geval is het verboden om te zwemmen in de sloot op de vervuilde sloot. Daar staat ook een bordje in: zwem niet. Hebben wij geplaatst. Dus daar mag je niet zwemmen. Eigenlijk zegt Delfland: zwem trouwens überhaupt niet in sloten. Zwem namelijk alleen in door ons aangewezen zwemwater, dus zwem ook niet in sloten ja die niet als zwemwater zijn aangewezen. Maar in deze sloten is het verstandig om niet te zwemmen. Het RIVM heeft vervolgens bevestigd dat het ook verstandig is om geen vis uit de sloten te eten, waarbij nog steeds geldt je mag er geen vis vangen. Er geldt een visverbod in de sloten bedrijventerrein. In de rest van de sloten kunnen geen, ja mag je eigenlijk geen vis vangen. Doe je het toch, ja eet hem dan niet. Het derde punt van het RIVM is moestuinen mogen weer wel besproeid worden, want daarvoor is de vervuiling van tussen de negen en de vijftien nanogram per liter water niet voldoende om dat tegen te houden. Het RIVM heeft overigens ook nog gezegd je kunt je huisdieren wel in het water laten zwemmen, want dat kan voor die dieren niet zoveel kwaad. Even denken, vergeet ik er dan er nog één. Ja. Er is nog één vraag in specifieke geval rondom de stadsboerderij in de nabije wijken gesteld. Maar dat gaat eigenlijk ook over het besproeien van de moestuinen. Daarmee zijn we dus eigenlijk door de hele tijdslijn heen op moment dat het RIVM-rapport er ligt, wat nu nog steeds geldig is met de adviezen die er zijn. Dat is uiteindelijk op 6 september verleden week ook door Piet-Hein, in samenwerking met de wethouder van Den Haag en een vertegenwoordiger van de GGD en in aanwezigheid van enkele deskundigen van onze zijde aan de bewoners uitgelegd. Dat is eigenlijk waar we nu staan. Ik word gelukkig gesouffleerd. Je mag in de woonwijk zwemmen. Het blijft, zeker, ja, zeker.

De heer Janssen: Het RIVM zegt zwemmen in die, zwemmen. Ja. Pieter Jansen trouwens, voor wie het niet wist. Zwemmen in de woonwijk in die sloten dat leidt niet tot risico's voor de gezondheid. Wij zeggen als Delfland nog steeds ja zwemmen in zo'n sloot moet überhaupt niet doen want daarvoor hebben wij aangewezen zwemwaterlocaties. Maar het RIVM rapport geeft aan het zwemmen in dat slootwater van de woonwijk dat kan niet zoveel kwaad voor de gezondheid als je dat toch doet.

De voorzitter: Voor de duidelijkheid. De heer Janssen is secretaris-directeur bij dit waterschap. Het moet dat soort dingen allemaal zeggen voor de...

De heer Brandt: Ja, dank u wel. Dank voor deze aanvulling overigens die niet onbelangrijk is. Ik ga dan ja, dan verlaat ik de tijdslijn want dan zijn we eigenlijk waar we nu staan en ga ik even met u over tot een aantal delen van een aantal observaties van onze zijden eigenlijk. Ja. U vroeg wat heb je in die twee weken gedaan? U zou de vraag kunnen stellen wat heb je nog meer gedaan? Dat heb ik in de tijdslijn geduid. Maar onder andere ook tot het besef gekomen dat ja dit niet een crisis is die alleen van ons is en dat er op een aantal punten ja relaties zijn te leggen met partijen om ons heen die het soms moeilijk maken om informatie snel te verwerken en te duiden, die het soms moeilijk maken om rollen en verantwoordelijkheden goed van elkaar te scheiden. Daardoorheen speelt de publieke opinie en de media die daarop van invloed is een rol. Zijn er onzekerheden

in wat is op dit moment de status van zo'n sloot en hoe komen we er zo snel mogelijk achter wat het RIVM daarover heeft te melden? Uiteindelijk ook ja, we praten over haalbaarheid versus maakbaarheid. Wat kun je en wat is eigenlijk realistisch? Dus deze paar weken, deze paar maanden hebben ons op een aantal punten echt tot wat ja vragen gebracht waar we ook niet altijd een helder antwoord al op hebben, maar die wel steeds leidend zijn geweest bij hoe gaan we hier nu verder mee om? Het is, wij vinden het aardig om even met u te delen dat dit zijn een aantal ja uitgangspunten die wij bij het aanpakken van deze crisis wel steeds hebben willen vasthouden. Je kunt hem willekeurig beginnen maar ik begin hem even linksonder bij transparantie. Wij realiseerden ons al snel dat wat hier natuurlijk moet gebeuren, is transparant zijn in de informatievoorziening. Dat zijn veel open deuren, dat is een open deur. Hij is wel belangrijk. Overigens hebben wij wel gezegd het delen van informatie heeft eigenlijk alleen maar zin als je er ook betekenis aan kunt geven. Betekenis waar men om vraagt, is de betekenis voor volksgezondheid. Die kunnen wij niet geven. Dat is waarom het voor ons ook zo belangrijk was om meetresultaten vrij te geven als ze ook zijn geduid door het RIVM. Want dan kan een geïnteresseerde burger of een betrokken partij die daarin geïnteresseerd is, kan handelingsperspectief voor zichzelf creëren. Vandaar dat het ook zo belangrijk was voor ons om bij de bewonersbijeenkomst de GGD aanwezig te hebben die op baas van het RIVM-advies ja uitleg kan geven over het gezondheidseffect. Dit principe is eigenlijk steeds en ook nog steeds kun je zeggen voor ons lijdend in hoe kunnen wij zo duidelijk en zo snel mogelijk communiceren met handelingsperspectief? Daarbij moet je verschillende informatiekanalen benutten, uiteraard. We zijn veel gebeld, we zijn geappt, er ontstonden heel veel social media contacten, we zijn ook gewoon op een normale manier nog in contact gekomen met mensen om ons heen. Alle informatiekanalen staan open en we hebben ons daarop snel kunnen organiseren. We hebben gewild vanuit één overheid te werken. Ook dat is een belangrijke open deur die ik graag voor u nog een keertje in trap.

De voorzitter: De heer Smits, gaat uw gang.

De heer Smits: Ja, dank u wel voor de presentatie. Ik mis binnen dit verhaal nog even iets, nog niks over het brononderzoek. Gaat u daar wel verder op in?

De heer Brandt: Ja, ik ga er nog op in. Misschien moet u even verwachtingen managen. Ik ben inderdaad nog even met een paar sheets bezig. Misschien zal ik het tempo iets opvoeren en dan kom ik snel bij het brononderzoek. Wat ik hier nog uit wil pikken, is integraal. Uiteraard willen wij deze crisis graag zien als een integraal probleem. Het gaat over PFOS maar het gaat misschien wel over meer. U kunt zich voorstellen dat wij intern ja in een vakantieperiode ook best eventjes hebben moeten zoeken naar hoe kunnen we ons zo goed mogelijk organiseren om in een moeilijke periode ja toch zoveel mogelijk aan de vraag van informatie en duiding te voldoen. Daartoe hebben wij uiteraard de portefeuille en een loco dijkgraaf steeds in bereik gehad. Dus daar was vakantie niet op van invloed, ook niet op de informatievoorziening aan u, dus de vragenbeantwoording en het zenden van de brieven aan u. We hebben ambtelijk en bestuurlijk nauw contact kunnen hebben met de GGD, met de gemeente Den Haag en met de Omgevingsdienst Haaglanden. We hebben binnen de organisatie vanuit de directie de aansturing van deze gebeurtenis sterk opgepakt en met management samen, ja alle medewerkers kunnen inzetten die nodig waren. Dus het is leerzaam maar we hebben er ook vertrouwen in gekregen in die periode. De impact op de organisatie desalniettemin is groot. Het levert een hoop werkdruk op, het levert ook vertraging op van andere dossiers. U kunt zich daar wellicht iets bij voorstellen. Ja. Een intensieve inzet op PFOS met een vraagteken. Ja PFOS is in die zin dan toch een probleem waar je op een wat hardhandige wijze nog eens extra op wordt gewezen. Het was bekend, nou ja het was bekend, het was eigenlijk wel bekend, maar niet op deze manier. Dus er werd snel van ons gevraagd te schakelen. Wat zijn we nu aan het doen? Dan ga ik onder andere naar het brononderzoek. Namelijk samen met de gemeente Den Haag en de Omgevingsdienst Haaglanden zijn we daar op dit moment mee bezig. Ja. Op

dit moment, deze dagen en we gaan er ook mee door. Daarbij moeten wij u wel waarschuwen en andere partners ook dat wij niet kunnen garanderen, we hebben geen zekerheid of wij die bron gaan vinden. We zijn afhankelijk van wat we aantreffen in het gebied en soms zijn we daarbij ook afhankelijk van externe factoren, zoals bijvoorbeeld regen. Je hebt waterval, regen nodig om uitstroom opnieuw te kunnen meten, dus je hebt regen nodig. Dat is zo'n factor die we niet in de hand hebben. Je hebt ook nodig medewerking van partners om je heen. De gemeente Den Haag, Omgevingsdienst gaat overigens op dit moment uitstekend, kunnen wij gelukkig zeggen. Je hebt medewerking nodig van ja omgevingspartners die in dat gebied werken, bedrijven. Die bezoeken wij, we leggen bezoeken af, we krijgen daar veel medewerking en met die bedrijven zijn we op zoek naar waar de bron vandaan kan komen. Hier staat het rechercheerwerk. We zoeken verschillende mogelijkheden uit. Wij doen watermeting, de gemeente doet onder andere ook grondwatermeting, de Omgevingsdienst doet landbodemmeting. Dus we laten geen mogelijkheid onbenut. Desalniettemin of desondanks weten we niet zeker of we het gaan vinden. We gaan er wel mee door. Wat we komende periode ook zullen doen, is informatievoorziening blijven ja garanderen eigenlijk. Dat komt omdat we WOO verzoeken krijgen, die hebben op dit moment al binnen. Komt ook omdat we verzoeken om informatie krijgen van partners, gemeenten om ons heen, gemeenteraden die vragen stellen, gemeenteambtenaren die we helpen om die vragen te beantwoorden, bestuur van de gemeenten die dus ook dingen willen weten. Dus ja, we zijn er dus ook nog niet mee klaar. Het blijft voorlopig nog een punt van aandacht. In onze organisatie zijn we ons wel aan het heroriënteren of aan het herschikken naar de lijnorganisatie vanuit een tijdelijke organisatie die we hier regiegroep hebben genoemd om deze situatie in een korte tijd goed te kunnen bemensen. Nu moet het, zoals wil zeggen, de lijn weer in, omdat dit onderdeel moet worden van ons reguliere werk. We bereiden ons voor op evaluatie. Daar zei de dijkgraaf en de hoogheemraad zeiden daar al iets over. Dat zal een evaluatie zijn die gaat over meer fundamentele vragen, niet alleen over hoe we dit hebben aangepakt, maar ook over wat komt hier achterweg en hoe moeten we ons daar met elkaar op voorbereiden? Ik kan daar straks nog iets meer over zeggen kort. In kortere zin gaan we kijken hoe we informatieprotocollen, communicatieprotocollen et cetera, escalatieprotocollen moeten opstellen. Dus we leren ook op korte termijn hier iets van. We gaan met het college samen de consequenties voor langere termijn in beeld brengen. Dat was onderdeel één. Onderdeel twee was we kijken even naar andere wateren. Ik ga u daar het volgende over zeggen. Wij kunnen zeggen dat wij op dit moment geen kennis hebben van hot spots in ons gebied die vergelijkbaar zijn met de vervuilde sloot in het Forepark. Wij meten wel incidenteel PFOS in de jaren die achter ons liggen, 2018-2021, hebben wij gemeten. In 2023 meten wij inmiddels structureel. Dat doen we op acht locaties, KRW-meetpunten. Dat doen we omdat 2023 een trendjaar is in ons KRW aanpak. Dat trendjaar was er al, die metingen waren we al van plan. Doen we nu. Wat nu natuurlijk belangrijk is, is te weten wat komt eruit? Daar komt ongeveer uit 0,03 tot 16 nanogram per liter vervuiling PFOS. Dat ligt niet boven wat wij aantreffen in de vervuilde sloten in de omgeving van het Forepark. Dat ligt dus niet boven de norm waarvan het RIVM zegt iets afwijkends ten opzichte van het rapport wat wij nu hebben liggen. Wat wij ook doen, is onderzoek naar twee eerdere specifieke metingen oppervlaktewater die wij in 2018 en 2020 hebben gedaan. Eén bij een inlaat vanuit Rijnland en twee bij in één van onze polders. Die gaven zoals u hier ziet 54 respectievelijk 40 en 60 nanogram aan. Dat is meer dan wij zouden denken en zouden wensen. Wij gaan na of die metingen betrouwbaar zijn. Dus we herbemonsteren en hopen daar binnenkort iets van te kunnen zeggen. Tenslotte bemonsteren we zwemwater en dat zwemwater dat bemonsteren omdat we dat in de huidige maatschappelijke discussie belangrijk vinden om te doen. We hebben dat inmiddels gedaan en we hebben de uitslagen van die metingen, de resultaten daarvan, inmiddels ook binnen. We lijken te kunnen concluderen, maar dat is echt zo vers van de pers dat ik daar een voorbehoud bij moet maken omdat we die resultaten nog willen interpreteren en ook willen kunnen duiden, maar we lijken te kunnen concluderen dat ook die resultaten geen aanleiding geven tot het inwinnen van advies bij het RIVM. Dus dat ze niet afwijkend zijn van wat wij aantreffen in de sloten om de vervuilde sloot heen. Dit kunnen wij zeggen op dit moment over andere

wateren in ons gebied. Dan ga ik naar derde punt. Dat gaat over handelingsperspectief en beleidsmatige consequenties. Ik vertel u kort eerst nog eventjes het handelingsperspectief en hoe we aankijken tegen de relatie met andere overheden. Het is belangrijk voor u om te weten, ik zei al GGD, gemeenten, RIVM, Omgevingsdienst Haaglanden en inmiddels ook het ministerie van infrastructuur en water bemoeien zich met PFOS-vraagstuk in bredere zin en ook de Unie kunnen we zeggen, heeft inmiddels een rol opgepakt in het landelijk overleg wat hier nu op gaande is. Het is voor ons belangrijk om ons daarin ja gesteund te voelen. Het is voor ons belangrijk om te zien dat dit probleem dus ook wordt gezien in een bredere landelijke context. Ja. We zijn in afwachting van wat dat overleg gaat opleveren. Intussen gaan we vanuit onze organisatie, zowel ambtelijk, vanuit het directieteam, als ook vanuit het dagelijks bestuur op de niveaus die daarvoor geëigend zijn in overleg. Dat doen we ambtelijk in de overleggen die we hebben en de escalatie bestuurlijk als dat nodig is. Dan wil ik u kort meenemen in de betekenis van wat we hier hebben meegemaakt met elkaar voor onze lange termijn strategieën. Dan met name de strategie microverontreinigingen die in 2020 door de VV is vastgesteld. Ja deze gebeurtenis die heeft voor ons een aantal zaken duidelijk gemaakt. We missen integraal en uitvoerbaar landelijk beleid, we missen eenduidige normering of een eenduidige uitleg daarvan, we missen een goede verdeling tussen overheden en verantwoordelijkheden die daarin helder belegd zijn of althans een niet versnipperde rolverdeling, we missen een breder handelingsperspectief voor wanneer stoffen die in het milieu al aanwezig zijn nog ja een toelatingsnorm missen, we missen een landelijke ketenaanpak en ja voldoende kennis in het gebied over de stoffen die daarin aanwezig zijn, missen we eigenlijk ook. Daarbij kijken we niet alleen naar partners om ons heen, maar ook naar onszelf. Om die reden focussen ons wij, wij ons nu met het college samen op een aantal zaken, namelijk lobbyinrichting het rijk, kennisontwikkeling binnen onze eigen organisatie en met onze partners samen, het bevorderen van die ketenaanpak en de samenwerking en een risico gerichte monitoring. Dat laatste dat ligt in het verlengde van de risico gestuurde aanpak die we eerder al met u hebben besproken. Ja. Daar lijkt dan bij te komen de thematiek die gaat over zorg voor de volksgezondheid. Ik heb het u al een paar keer gezegd de vragen gaan echt over wat is de schade voor mijn gezondheid of voor de gezondheid van mijn dieren, of voor de gezondheid van mijn, noemt u het maar van wat hier gebeurt. Zoals ik u al eerder zei, daar kunnen wij niks van zeggen. Waar we wel iets van kunnen zeggen, is ons baggerbeleid. Dat moeten wij tegen het licht houden, we zullen moeten saneren, maar gaan we misschien ook risico gestuurd bagger, gaan we onderhoudsbagger meer inzetten, gaan we baggerbeleid dus op deze problematiek aanpassen en we hebben ook nog geïnventariseerd een aantal andere dossiers die misschien niet direct voor de hand liggend zijn. Maar als je daar even over nadenkt toch van invloed zullen krijgen door deze problematiek. Die hebben we hier kort voor u opgesomd. De aandacht zal uitgaan naar de KRW-resultaatverplichting. Dat zal duidelijk zijn omdat het gaat over kwaliteit van het water. Daar komt deze stof in terug. De aandacht zal ook uitgaan naar zuiveren. In dat verband dus naar hoe wij onze nieuwe zuiveringsinstallatie, de nieuwe grote lucht zullen gaan uitleggen. Welke zuiveringstechnieken gaan we daarin moeten toepassen of kunnen toepassen om deze problematiek te kunnen adresseren? Het roept vragen op over toezicht en handhaving in hoeverre wij daar effectief in kunnen zijn in samenwerking met andere partners. We zullen moeten bekijken of we onze strategie voor microverontreiniging in het kader van PFAS zullen moeten gaan aanpassen. We zullen moeten bekijken hoe we in het kader van waterkwaliteit ons meetprogramma uitbreiden. We zullen moeten gaan kijken hoe we...

De voorzitter: Mevrouw Wijbenga.

Mevrouw Wijbenga: Dank u. Een prachtig overzicht, alleen ik begrijp het niet in relatie met wat u net zei over de hotspots. We hebben hier een incident. Daar gaan we van leren. Ik ga straks nog wel zeven vragen stellen aan de portefeuillehouder. We hebben het ook een incident, u geeft aan dat er geen andere hotspots zijn. Dan is dit toch wel een heel rijtje wat veel fundamenteeler is?

De heer Brandt: Zeker. Ik moet even nadenken hoe ik uw vraag moet interpreteren. We zijn blij dat we geen andere hotspots kennen, althans op dit moment, die een dermate grote vervuiling als in het Forepark is aangetroffen. Maar in mijn verhaal is u mogelijk duidelijk geworden dat ondanks het feit dat het rapport van de RIVM iets zegt over de mate van schade op de duiding eigenlijk van de meetresultaten, is het wel duidelijk dat PFOS-verontreiniging in ons hele watersysteem aanwezig is, in meer of mindere mate. Zolang er niet wordt gestopt bij de bron, zal PFOS blijven inkomen in ons systeem, zal het zich blijven verspreiden, zullen we ook het risico blijven lopen op het ontstaan van hotspots en zullen we ons dus ook moeten voorbereiden op de betekenis of de aanwezigheid van deze stof in het kader of in het licht van deze beleidsdossiers. Dat is eigenlijk de boodschap die wij hier bij u aan tafel willen geven en waarvan we ook met het college hebben afgesproken het gesprek te willen voeren. Dus dat is de betekenis van dit lijstje en het gaat inderdaad veel verder dan wat kun je in een hotspot aantreffen? Ja. Het lijstje gaat zo ver dat het eindigt bij het zal organisatorische impact hebben en inzet van geld en capaciteit vragen. Dat zal u ook duidelijk zijn. Ik ben eigenlijk aan het einde gekomen van mijn sheets. Ik zou terugkomen op drie lijnen. Dat zijn deze en daar hebben wij drie kernboodschappen aan gehangen om eigenlijk bij u nog een keer even te herhalen. Wat moet nou van dit verhaal eigenlijk bij u blijven hangen, zouden wij denken. Dit zijn geen communicatie kernboodschappen. Dus mijn hoofd communicatie gaat me hier niet dankbaar voor zijn. Maar voor u denk ik is het goed om te weten dat we rondom het dossier van de PFOS-vervuiling in de sloten en omliggende sloten het brononderzoek nog steeds uitvoeren, dat we willen weten waar het vandaan komt, maar dat we niet zeker weten dat we dat ooit zullen vinden en dat de RIVM-adviezen in de duiding over de meetresultaten voor ons het belangrijkste blijft om te kunnen betekenis te kunnen geven wat daar in die wijk aan de hand is. Het tweede is op onze andere wateren blijven concentraties binnen vergelijkbare marges en zijn er dus geen aanleidingen voor aparte RIVM-adviezen op dit moment. De derde boodschap is: er zullen beleidsmatige keuzen, gevolgen en keuzen komen wat ons betreft naar aanleiding van deze problematiek. Daarover gaan wij als ambtelijke organisatie met het college het gesprek aan en daar zal het college ongetwijfeld met u ook het gesprek over aan gaan. Daarmee kom ik aan het einde van mijn verhaal. Ik zou zeggen dank voor de aandacht en ik geef het woord terug aan de voorzitter. Ik blijf hier even in deze omgeving samen met een aantal ambtenaren hangen.

De voorzitter: Dank aan u, de heer Brandt. Heel duidelijk verhaal, zeer informatief. Zijn er nog restvragen aan de heer Brandt of? Nee. Zo dan ga ik even naar de hoogheemraad, die nog aanvullingen op dit mooie verhaal?

De heer Van Boxmeer: Ik denk dat het het handigst is dat we even de commissie langsgaan. Er bestaat, en dat hoor je nu ook al een beetje een vraag van god zijn er nu eenvoudige besluiten die we kunnen gaan nemen en daar verder mee komen? Dat is er niet. Dus ik luister graag naar vragen die u heeft, zal maar zeggen. Maar wil er toch op aandringen dat de evaluatie en de beleidsmatige keuzes die we gaan maken naar aanleiding van dit incident en wat we hebben geconstateerd in deze vergadering niet getackeld gaan worden.

De voorzitter: Dijkgraaf nog aanvullingen?

De heer Daverveldt: Nou misschien één aanvulling. Mark die heeft terecht gezegd dat er gelukkig maar één hotspot is zoals Leidschenveen. Maar ik wil toch ook wel zeggen dat ook al noemen dat geen hotspots de verspreiding van PFOS zodanig is in veel andere wateren dat die hele scherpe norm van 0,65 nanogram per liter heel vaak overschreden wordt. Even voor de duidelijkheid.

De voorzitter: Dan gaan we naar de commissie. Ik ga eerst naar mevrouw Jüdel van het CDA.

Mevrouw Jüdel-Jansen: Dank u wel voor het woord, de heer de voorzitter. Ik heb een aantal vragen eigenlijk hieromtrent. Als ik kijk naar de resultaten van de metingen dan zie ik dat punt A het hoogste is in met 220 nanogram en punt D de op twee na hoogste met 77 nanogram. Als ik dan kijk op Google Maps met welke bedrijven daar in de buurt zitten dan zijn dat Asito dat is een schoonmaakbedrijf, Koninklijke Oosterberg een groothandelaar, DOM Nederland een fabrikant, Moccasino een schoenenwinkel en een brood- en een banketbakkerij. Ja. Ik vroeg mij af of bekend was wat voor fabrikant DOM was? Ja het lijkt me toch niet zo heel erg moeilijk om inmiddels al ja het brononderzoek in zoverre al af te ronden met slechts vijf bedrijven die naar mijn idee het dichtst bij de hotspot zitten. Daarnaast vroeg ik mij af, de resultaten die worden gemeten of die in eerste instantie in 2020 zijn gemeten in een lab, is dat lab intern in Delfland of extern? Wordt daarbij digitaal of analoog gemeten? Het lijkt mij opnieuw dat een medewerker die deze resultaten moet aflezen toch gelijk moet zien van hé dit is wel een extreem hoge meting. Stel nou dat de fout ligt of dat deze fout door deze medewerker of het bedrijf, het externe bedrijf, is gemaakt. Kunnen eventuele kosten dan worden verhaald bij dit externe bedrijf? Als laatste vond ik het wat merkwaardig, al is het een klein dingetje, dat huisdieren wel in een sloot kunnen zwemmen waar verhoogd PFOS is. Terwijl ja als mijn hond in de sloot gaat springen, dan zou ik hem gelijk daarna onder de douche zetten en vervolgens is de ja het zuiveringswater uiteraard weer met wat extra PFOS belast, al is het natuurlijk voor een huisdier klein, maar toch zou ik willen vragen of Delfland niet gewoon dat helemaal kan verbieden?

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Jannink van Natuurterreinen.

De heer Jannink: Voorzitter, dank u wel. Om te beginnen wou ik even het college en eigenlijk de hele ambtelijke organisatie bedanken voor al het werk over de afgelopen maanden en in de zomerperiode. Daar is volgens mij heel veel verzet en dank voor alle duidelijkheid die op dit moment er is, terwijl er uiteraard nog vele vragen openstaan. Twee korte punten waar ik graag toelichting op zou willen hebben. Eén: ik begrijp dat de sloot afgesloten is. Duidelijk. Maar we gaan straks tuurlijk het natte seizoen in en dan komt dan steeds meer water in zo'n sloot te staan. Hebben we al een plan van aanpak van hoe gaan we daar nu mee om? Daar ook aan gecorreleerd, wat denk meer een beleidsvraagstuk is, de kosten die gemaakt worden dan wel voor saneren of dan wel het tijdelijk omgaan met zo'n situatie. Hebben wij daar als waterschap al een beleid over hoe we daarmee omgaan? Hetzelfde mevrouw Koops, wat u aangaf, de aannemer die ergens doorheen rijdt, wat ook weer gereviseerd moet gaan worden. De vraag is dan: hebben we daar afdoende beleid voor of is dat iets waar we toch binnenkort eens over na moeten gaan denken om dat te gaan verversen? De tweede vraag is ook een interessante. Als we nu straks situaties gaan krijgen dat wij vervuild water, en de dijkgraaf gaf dat net al aan, vele plekken waar we al boven de norm zitten, gaan lopen verpompen bijvoorbeeld vanuit polders de boezems in gaan zetten. Is het duidelijk voor ons wie dan aansprakelijk is? We hebben tuurlijk een wettelijke taak om bijvoorbeeld ons peil in stand te houden binnen de polders, maar als we dat doen terwijl we weten dat de waterkwaliteit niet voldoet aan de normen en toch dat in de boezem verpompen en daardoor in een gebied verspreiden, is het ons duidelijk als hoogheemraadschap waar de grenzen liggen, wat onze aansprakelijkheid is en of daar ook een stuk beleidsformatie op moet gaan plaatsvinden? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de heer Grashuis van ChristenUnie/SGP.

De heer Grashuis: Dank u wel, mijnheer de voorzitter. Ik sluit mij ook aan bij de vorige spreker wat betreft de dank aan de organisatie en ook toch al complimenten voor de vele inzet die er is gepleegd. Ik krijg daar in elk geval wel een goed beeld van. Twee punten die ik nog graag wil meegeven. In het kader van het opzoeken van de bron ben je natuurlijk erg afhankelijk in dit geval van, waar liggen nou toevallig mijn watergangen en waar kan ik dus meten? Wordt er ook gezocht wellicht naar andere instrumenten op andere locaties, om het net

zeg maar meer te laten sluiten richting een bepaalde richting. Je zou kunnen denken om grondwatermonsters te nemen, ook op plaatsen waar geen watergangen liggen. Ik meen in een hele korte tussenzin, dat er heel kort even genoemd is door gemeente Den Haag meen ik is het genoemd, daar kan nog verder over nagedacht worden. Een tweede punt is, de presentatie sloot af met dat we heel veel missen en dat we heel veel wachten op landelijke overheden, andere instanties, enzovoorts. Als we allemaal blijven wachten, dan gebeurt er niet veel natuurlijk en gaat het heel lang duren. Je zou het ook kunnen omzetten in een soort kans. We kunnen ook vanuit hier het voortouw nemen om hier wel iets meer aan te doen in afwachting van wat er landelijk verder gebeurt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Onderdelinden of de heer Smits. De heer Smits, Partij voor de Dieren, gaat uw gang.

De heer Smits: Ja, bedankt. Ik ben ten eerste blij om te horen dat het waterschap zich in gaat zetten voor een verbod, algeheel verbod op de PFAS, niet alleen in Nederland maar ook op Europees niveau. Dat dit incident er ook toe heeft geleid dat het beleid wordt herzien. Ik heb nog wel even een vraag over de verschillende normen. Je hebt de norm van het Kaderrichtlijn Water waar die 0,65 nanogram wordt genoemd en waar de dijkgraaf al heeft aangegeven dat in verschillende gebieden dat niet gehaald wordt. Nu is er ook een advies gekomen van de RIVM, waar al eerder over is gesproken, de 0,07 nanogram per liter. En ja, ik neem aan dat die ook niet uit de lucht komt vallen. Dus mijn vraag is, waar komt die veel lagere norm vandaan en wat heeft dat nog voor gevolgen? Daarnaast werd er ook gezegd dat er best wel wat invloed is geweest vanwege de hoeveelheid werk op ander werk. En dan vraag ik mij af van, is daar iets over te zeggen van wat er dan is blijven liggen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wijbenga.

Mevrouw Wijbenga: Dank u wel, voorzitter. Dank voor de presentatie en het simpele filmpje maar voor de bewoners zou het kijken naar de film Dark Waters, over de producent van al dit soort akelige stof, ook interessant zijn. Uiteraard ook respect voor het vele verzet dat door de ambtenaren en bestuurders is verricht. Maar voorzitter, fouten maken is menselijk en Delfland heeft een fout gemaakt met een meting. Van fouten kun je leren en wat leren we dan van deze casus? De presentatie laat zien dat er nu al over nagedacht wordt, maar dat wist ik natuurlijk niet van tevoren. En ik heb me in de voorbereiding toch wel bedacht, wat vindt de portefeuillehouder, en ik weet niet of ik u moet aankijken of dat ik de dijkgraaf moet aankijken, maar wat wordt hiervan geleerd? Maar voordat we naar die vraag gaan toch eerst nog wat waarnemingen en naar aanleiding van de vele stukken over de PFOS-vervuiling in Leidschenveen en in het bijzonder in de Linge. In de tijdlijn zien we dat er snel na de uitzending van Pointer is gereageerd, maar is daarvoor ook contact geweest met Pointer? Al snel na de uitzending is de informatie verspreid naar betrokkenen en andere overheden maar niet meteen naar de VV. De vraag is, waarom niet? Dat is mijn tweede vraag. Het inschakelen van het RIVM en de GGD is een goede zaak. Die instanties zijn er ook voor het beoordelen van de effecten op de gezondheid en ze hebben ook duidelijk adviezen gegeven. Ik denk ook dat het goed is dat Delfland die zaak overgedragen heeft. De derde vraag gaat over het verwijzen als het gaat om de GGD. Op een vraag van de omwonenden is gezegd, de vraag van een van de omwonenden was, wat zijn nou de ecologische effecten van PFOS? Toen is er ook verwezen naar de GGD en dat is enigszins merkwaardig. De vraag is dan vanuit onze kant of de portefeuillehouder bekend is met het feit dat de GGD er alleen maar is voor homo sapiens. En ik dacht toch dat in dit huis er heel veel kennis was bij biologen en chemici dus misschien dat dat nog wel een puntje ook van aandacht is voor de toekomst. Voorzitter, het valt op in de beantwoording van vragen van bewoners en van VV-leden dat er vrij makkelijk wordt verwezen naar andere overheden of uitvoeringsorganen, zoals de

Omgevingsdienst Haaglanden. Vierde vraag dus aan de portefeuillehouder is of met name de bewoners erop zitten te wachten? Zou het niet veel klantvriendelijker zijn als er één gezamenlijk verhaal zou liggen? En dan voorzitter, het zoeken naar de oorzaak. Vanuit Delfland wordt ingezet op nog meer metingen, alsof je hiermee de bron met zekerheid kunt achterhalen. Daar is ook eigenlijk in de presentatie al, daar is al voor gewaarschuwd. Dat het niet duidelijk, het kan zijn dat het niet duidelijk is wat de oorzaak is. Voor de lijst van de mogelijke bronnen wordt ook weer verwezen naar de Omgevingsdienst Haaglanden in het kader van de Wet milieubeheer en het Activiteitenbesluit. Ja, onze vijfde vraag is dan, waarom is deze lijst ook niet beschikbaar in al het materiaal dat naar ons toe gekomen is? Dan over PFAS. Het is algemeen bekend dat schuimbrandblussers PFAS bevatten. De brandweer overweegt ook een verbod met ingang van 2025. Dus nu kan en mag het nog gewoon gebruikt worden. En er is een bedrijf gevestigd vlakbij de Linge waar er hoge waarden zijn aangetroffen. Dit bedrijf heet Fire-Control, ik wil ze helemaal nergens van beschuldigen, maar ze geven training en naast BHV-cursussen mogelijk doen ze ook iets in praktische zin. Ik heb zelf eens een keer met een uitje praktische brandblusoefeningen kunnen doen in het Rijnmondgebied dus ik weet hoe dat werkt en misschien doen ze dat hier ook. En in dat geval kan het dus zijn dat er met die schuimbrandblussers ook misschien het een en ander in de sloot terechtgekomen is of in het riool. Maar hoe dan ook, Delfland heeft er of via de ene route of via de andere route mee te, krijgt daar in ieder geval mee te maken. Dat leidt ons tot onze zesde vraag. Heeft de portefeuillehouder hier informatie over? Want bestrijding bij de bron is het adagium in het milieubeleid. Dan zijn er ook nog veel autobedrijven in het Forepark en gebruiken die misschien ook materialen die PFAS bevatten? Is hier ook informatie over bekend bij de Omgevingsdienst Haaglanden? Leidt ons tot de zevende vraag. Heeft de portefeuillehouder hierover informatie of is die bereid om die informatie te vergaren? Of moeten wij als VV-leden net als de bewoners onszelf gaan melden bij andere overheden om te kijken naar deze informatie en dat te vragen? Voorzitter, tot zover, dat waren zeven vragen die we graag zouden willen beantwoord zien.

De voorzitter: Ja, voor mij is dat aanleiding om even de kanttekening te maken dat dit ingekomen stukken zijn en dat het niet een bespreekstuk is. Dus probeert u zich een beetje te beperken. Maar zeven boeiende vragen in ieder geval. Mevrouw Westphal, Belang van Nederland.

Mevrouw Westphal: Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, dan zult u blij zijn met mij hoop ik want ik heb voor zover geen vragen en geen opmerkingen. Dank u wel.

De voorzitter: De heer Verheij.

De heer Verheij: Dank u wel, voorzitter. Allereerst wil ik Mark bedanken voor zijn duidelijke presentatie en uitleg. Waar het mij om gaat is, wat zijn de dragers voor de verspreiding van PFAS? Zijn dat rivieren, kanalen, is dat grondverzet, is dat baggeren? Ik weet het niet maar ik ben daar reuze benieuwd naar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Örgü, VVD.

Mevrouw Örgü: Dank u wel, voorzitter. Heel erg bedankt voor de uitgebreide presentatie die we hebben gehad. Het is echt wel heel uitgebreid want ik had ook een lijst met vragen en heel veel van die vragen die ik had kan ik wegstrepen. Ik wil de organisatie ook danken voor de zomerperiode waarin wij goed geïnformeerd zijn. En wat ik ook fijn vind is het dossier wat op de website staat. Want ook wij als VVD-fractie kregen veel vragen en het was gewoon fijn om mensen door te kunnen verwijzen naar onze website met informatie. Het neemt niet weg dat op twee terreinen wij nog wat vragen hebben. Ik heb twee vragen op het terrein van communicatie en twee over waterkwaliteit. Als je kijkt naar op het terrein van communicatie zijn wij gewoon als VVD-fractie heel erg benieuwd welke stappen het college gaat nemen als het gaat om de communicatie

richting de bewoners? Want als je die stukken leest, en ook bijvoorbeeld de vragen die de bewoners hebben gesteld en de antwoorden die wij geven, dan zie je heel vaak dat er een verwijzing plaatsvindt, dat werd zonet ook genoemd, naar bijvoorbeeld GGD Den Haag of RIVM gaat een antwoord daarop geven. Hoe kunnen wij zo dadelijk in ieder geval de informatie eenduidiger maken? Dus welke rol heeft Delfland daarin om dat de komende tijd eenduidiger te maken? En op welke manier, dat is het tweede punt, kan het begrijpelijk en tijdig worden geïnformeerd? Want dat is ook een van de punten geweest waarin het eigenlijk 2020 ook verkeerd is gegaan. Want als je de informatie misschien toen had weergegeven dan konden we nu met die reconstructie ook zeggen, we hebben dat toen misschien wel verkeerd becijferd maar dat is ook door de omwonenden helemaal niet gemeld. Want hebben we allemaal dat misschien misgelezen? Maar dat even terzijde. Dat komt allemaal weer terug in de evaluatie begrijp ik als we zo dadelijk dit allemaal behandelen. Als het gaat om nog twee vragen op het terrein van waterkwaliteit. Wij zijn als VVD-fractie benieuwd welke maatregelen het college gaat nemen als het gaat om transparantie en verantwoording? De verantwoording en transparantie als het gaat om de waterschappen te versterken en dus de belanghebbenden actief deel te laten nemen. Want het blijkt uit dit stuk dat wij toch een spil zijn in het hele speelveld als gaat om dat hele PFAS-verhaal. We hebben wel al die partners nodig maar hoe kunnen wij ervoor zorgen als Delfland zo dadelijk dat die transparantie en ook dat die verantwoording, dat het ook door die andere genomen wordt en dat wij daar niet alleen voor gaan staan? En welke, laatste, voorzitter, laatste punt, welke wet- en regelgeving zou het college aanbevelen of willen implementeren om in ieder geval te zorgen dat die PFAS-verontreiniging zo dadelijk verminderd wordt? Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Ga ik naar de heer Sunder van Ongebouwd.

De heer Sunder: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil ook ten eerste mijn dank uitspreken aan de ambtelijke organisatie en de toelichting van daarnet. Ik wil me aansluiten bij wat de heer Jannink van Natuurterreinen zei over de aansprakelijkheid in de toekomst van het inlaten van vervuild PFAS-water en hoe dat zich gaat ontwikkelen in de toekomst. Want de vervuiling is er en die wordt, als er geen verbod komt, alleen maar erger. Daarnaast wacht ik met veel interesse de evaluatie af want er zijn weer heel wat punten om te verwerken in toekomstig beleid. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de BBB. Wie van de twee? De heer Tas, gaat uw gang.

De heer Tas: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, ik wil ook inderdaad de organisatie bedanken voor de inzet die eigenlijk direct is gedaan. Volgens mij is 13 juli kwam de vooraankondiging van Pointer en 14 juli had ik, ik ben bewoner van de wijk, 14 juli had ik een brief in de bus. Dus dat is gewoon razendsnel gegaan dus mijn complimenten daarvoor. Ik had nog wel een paar vraagjes. Ik zag in 2023 is er weer een, is er nog meting gedaan. Ik zie dan op punt of op plek A een score van 260 nanogram. Volgens mij is dat hoger dan de norm die, of tenminste de 180 die eerder is gemeten. Kunt u dat uitleggen? Is de PFAS-som, is dat de aanleiding daarvoor of is dat toch anders? Hoe moet ik dat zien? Daarna, de nieuwe norm van 0,07 nanogram, dat lijkt mij heel erg laag. Is dat praktisch 0, is dat gewoon gelijk aan 0, is dat een laagst meetbare norm? Dat waren mijn vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Leibbrand van de AWP.

De heer Leibbrand: Ja, dank u wel, voorzitter. Ook namens de AWP de ambtelijke organisatie bedanken voor de duidelijke presentatie. Die nam al een hoop vragen weg die ook bij ons leefde. Ik zou het college nog wel willen vragen hoe zij aankijken tegen, nou, het gevoel wat bij mij ontstond is dat we als Delfland toch wel heel

erg afkeken naar het RIVM als kennisinstituut versus Delfland die hoog van de daken wil schreeuwen dat ze voor waterkwaliteit staan. Dank u wel.

De voorzitter: Dan ga ik naar de heer Meijdam van de PvdA.

De heer Meijdam: Dank u wel, voorzitter. Ook de Partij van de Arbeid vindt dat het hoogheemraadschap dit goed en voortvarend aanpakt. We zijn ook erg blij met de presentatie die een aantal van mijn vragen beantwoordt en ook een aantal nieuwe vragen en een tip heeft veroorzaakt. Nog een mening, we vinden het op zich wel jammer dat er een journalist voor nodig was om dit probleem te vinden. Maar ja, sommige dingen gebeuren nu eenmaal. Waar wij benieuwd naar zijn ook is hoe de sfeer was op de bewonersbijeenkomst? Dat is een nieuwe. De tip om misschien toch te proberen om dit in de toekomst te voorkomen is duizendtallen gewoon niet meer nooit meer scheiden want dan kan je de duizendtallen scheiding ook niet meer aanzien als een decimale scheiding. En misschien het aantal decimalen na de komma, misschien gewoon van tevoren afspreken dat het er altijd twee zijn of zo. Dan gaat het ook altijd goed. Mogen ook nullen zijn. Oké, de volgende ... De eerste vraag was dus inderdaad de bewonersbijeenkomst. Tweede vraag, in de presentatie werd ook genoemd dat er andere dossiers hierdoor vertraagd gaan worden, dat is logisch. Mijn vraag is, onze vraag is zelfs, gaan we er wat van merken? En dan vraag drie en vraag vier, die komen eigenlijk direct uit de beantwoording van de schriftelijke vragen van best veel partijen. Waarin aangekondigd, waarbij voorgesteld wordt om met de ... Mijn eerste vraag is bij het antwoord 9 is, het valt niet uit te sluiten dat we in de toekomst PFAS in onze waterbodems zullen constateren. Wij stellen voor om met de Verenigde Vergadering een beeldvormende discussie over mogelijke handelingsperspectieven voor te bereiden, dat lijkt ons een goed idee. En we willen graag weten wanneer we dat gaan doen en op welke manier? En een behoorlijk vergelijkbare vraag naar aanleiding van antwoord op vraag 13. Wij zijn ... Waar het antwoord was, wel zijn we ons terdege ervan bewust dat deze vraag onderdeel hoort te zijn van een bredere politieke afweging op welke wijze Delfland gericht continu op niveau van één of enkele sloten zou moeten communiceren wanneer overschrijdingen van bepaalde grenswaarden plaatsvinden. Graag gaan we hierover na de zomer fundamenteel met u in gesprek. Dat is ook na de zomer en we zijn ook wel weer, ik vind het een goed idee. Ook dit vinden wij een goed voorstel en we willen graag weten op welke manier en wanneer we dit gaan doen? Dank u wel.

De voorzitter: Dan gaan we denk ik naar de portefeuillehouder. U heeft heel wat te beantwoorden. Gaat uw gang.

De heer Van Boxmeer: Ja, om even tijd te winnen wil ik de vraag over de bewonersbijeenkomst alvast aan de dijkgraaf overlaten en dan kom ik daarna terug.

De voorzitter: De dijkgraaf heeft het woord.

De heer Daverveldt: Jazeker. Inderdaad, de bewonersbijeenkomst vorige week, druk bezocht. Ik denk al met al, ik heb ze niet geteld maar een ordegrootte vijftig, zestig mensen. Is al gezegd, ik was ook erg blij dat het niet alleen Delfland was die het organiseerde maar ook de gemeente. Ik wil bij deze ook zeggen dat het heel nuttig was dat wij goede contacten opgebouwd hebben met de bewonersorganisatie, dat maakt ook de communicatie naar de bewoners een stuk efficiënter. Daarnaast was ik natuurlijk blij dat ook de GGD aanwezig was en de Omgevingsdienst. Misschien was het nog beter geweest als de RIVM er ook bij geweest was want je merkt wel, dat hebben we ook gezegd, we hebben er alle begrip voor dat als dit nieuws naar buiten komt, dat er gewoon veel ongerustheid is bij de bewoners. Dus dat hebben we ook benadrukt dat we daar alle begrip voor hebben. En eerlijkheid gebied te zeggen dat we heel veel vragen gekregen hebben en

geprobeerd die zo goed mogelijk te beantwoorden. Maar er zijn ook vragen waar misschien antwoorden gegeven worden die sommige bewoners liever anders zouden zien. En er zijn ook heel veel vragen waar we eerlijk gezegd het antwoord ook nog niet op weten. Dat heeft bijvoorbeeld ook te maken met hele specifieke vragen over gezondheid. Wat we in ieder hebben afgesproken dat is dat er een verslag komt van deze bewonersbijeenkomst. Dat alle vragen die gesteld zijn en die niet beantwoord zijn, dat we die zullen, die gaan niet verloren, laat ik het zo zeggen. Wat ik ook heel belangrijk vind, dat is dat de samenwerking met al die andere organisaties, we hebben allemaal onze eigen expertise en het is dus heel belangrijk dat zeg maar die vragen ook door de juiste organisatie beantwoord worden en dat we dat altijd in hele goede afstemming doen. Dus dat betekent, om één voorbeeld te geven, het RIVM-rapport wat u ook allemaal heeft kunnen lezen omdat het gewoon openbaar is, het staat ook op de website. Heel eerlijk, als je dat gaat lezen is dat behoorlijk zware kost. Mijn indruk is ook dat veel bewoners, en dat begrijp ik ook, dat die zeggen van, ja, weet je, dat vind ik gewoon te lastig. Dus ik heb tijdens de bijeenkomst ook geprobeerd om, zoals wij dat dan hier noemen, klare taal toch zeg maar de adviezen van het RIVM zo goed mogelijk te duiden. Tegelijkertijd roept dat altijd weer nog specifiekere vragen op. Er werd daarnet ook al door een van u gezegd, hoe kan het dan zijn dat, weet je wel, dieren wel mogen zwemmen? En dat is dan typisch zo iets, ik voel mij niet, ik zou het helemaal verkeerd vinden als ik daar een antwoord op zou geven want ik ben helemaal geen expert op dat gebied. De GGD zegt ook terecht, zij gaan over gezondheidsvragen voor mensen, dus dat zijn nou typisch vragen die we nog even hebben moeten zeg maar opsparen. We moeten nu kijken langs welke weg deze vragen beantwoord kunnen worden. Dus kortom, ik denk dat het op prijs gesteld wordt dat de bijeenkomst er was. Dat er ook echt wel mensen zijn die, volgens mij was dat ook, want er waren journalisten ook en volgens mij heb ik een van de journalisten ook horen optuigen van, ik ging er met een aantal vragen heen en na afloop van de bijeenkomst heb ik nog meer vragen. Dus dat is ook een feit. En heel eerlijk, je verwacht ook, en dat hoeft ook helemaal niet, echt geen applaus bij zo'n bijeenkomst. Dus, en het andere, dat wilde ik ook zeggen want dat klinkt ook een beetje door bij een aantal vragen die hier gesteld zijn. Iedereen is heel erg geïnteresseerd in brononderzoek en kun je toch al niet bij wijze van spreken op basis van voorlopig inderdaad toch al iets zeggen? Wat wij ook heel duidelijk gezegd hebben, dat gaan we niet doen want we vinden het heel erg belangrijk dat het brononderzoek zorgvuldig wordt uitgevoerd. En als we dan nu al, ik krijg ook vragen of we al bepaalde dingen konden uitsluiten? He antwoord is nee, geduld is nodig. Dit is gewoon verschrikkelijk lastig werk en qua verwachtingsmanagement hebben we ook heel duidelijk gemaakt dat we zelfs niet kunnen uitsluiten dat we de bron nooit kunnen achterhalen. Wat niet betekent dat wij dan, en dan praat ik voor alle overheden en nog steeds voor de vraag staan, wat gaan we dan doen? Dus je moet eigenlijk zeggen, er is een scenario dat we hopelijk de bron kunnen vinden. Wat is dan de goede aanpak? Er is een scenario dat ondanks alle moeite en inspanningen die we verrichten, dat het niet lukt. En dat betekent nog steeds dat we daar een vervuiling hebben dus wat heeft in dat geval zin? Dus daar moeten we de komende tijd verder naar kijken wat daar dan de goede antwoorden op zijn. Dus ik hoop dat hiermee een beetje een beeld gegeven is van de sfeer op de bijeenkomst.

De voorzitter: Dank. In ieder geval een mooi motto voor deze vergadering, geduld is nodig. Dan gaan we naar de portefeuillehouder, de heer Van Boxmeer.

De heer Van Boxmeer: Bij de beantwoording van de bijeenkomst is ook al een deel van de vragen volgens mij geduid. Ik wil niet gelijk duiken in één op één de vragen doen en u even naar een aantal dingen terugnemen. Er was net een vraag, nou ja, naar wie moeten we kijken? Kijken we naar de dijkgraaf, kijken we naar de portefeuillehouder waterkwaliteit. We kijken naar de portefeuillehouder waterkwaliteit als het gaat over PFAS. Een van de redenen waarom de dijkgraaf bij de bewonersvereniging was, was omdat ik op vakantie was. Maar u heeft voor de rest mij de hele tijd zien acteren op dit dossier en dat gaan we in de toekomst op die

manier ook doen. Nou ontstaat het beeld dat wij de spil zijn als het gaat over PFAS. Wij noemen dat dan gelijk waterkwaliteit en er worden allerlei zaken gedaan. Wij zijn in deze situatie terechtgekomen omdat een journalist daadwerkelijk bij dat Informatiehuis Water met daar de informatie van het Aquon een reportage heeft gemaakt. Daar zat die fout van die 2,2 of 2200 niet in. Daar is die achtergekomen, dat daar dat verschil in zat. En hij heeft een artikel gemaakt wat in onze beleving in ieder geval ook voor enige onrust heeft gezorgd door te praten over de oppervlaktewaternorm. Als daar was gesproken over de doorvergiftiging van vis, denk ik dat het er al heel anders uit had kunnen zien. Wij praten in dit geval over vier normen, de waterbodem, ik noem hem nu maar even de doorvergiftiging, maar die gaat voor het gemak even oppervlaktewater, zwemwater en drinkwater. Het is ongelooflijk ingewikkeld om die uit elkaar te houden en daar de verantwoordelijkheden van de verschillende partijen, zullen we maar zeggen, te doen. Met de kennis die we nu hebben denk ik dat het stukken makkelijker was geweest elf weken geleden zullen we maar zeggen hier om links en rechts duiding aan te geven. Maar mensen kijken naar ons. Nou, ik kan zeggen, de data is van ons. De sloot is van de gemeente Den Haag, de PFAS is niet van het waterschap en toch kijken mensen naar ons. Wij hebben dus gezocht naar de mensen die ons konden helpen in dit proces om duiding te geven wat daar gebeurde. Zo kwamen we uit bij het RIVM. Wij hebben daadwerkelijk heel veel moeite gedaan om de vragen rondom huisdieren, want dat was een grote zorg, om die ergens te kunnen laten landen. Dat is ons niet gelukt. Wij hebben geen partij gevonden die iets met die duiding kon doen. Als u het RIVM-advies 1 heeft gelezen, zou ik zeggen, dat is voor leekentaal nog te lezen. RIVM-advies 2, ik neem aan dat je dan bijna gepromoveerd moet zijn om te begrijpen wat de PFOS-somnormering is. Die uitdaging ligt bij ons, om dat over te brengen naar de mensen terwijl, en dat wil ik toch nog even herhalen, wij hebben de data wel aangeleverd maar dat wil niet zeggen dat per definitie alle vragen door ons beantwoord kunnen worden. Dus wij zijn daar ook zoekende in. Als dan de vraag komt, moet er één overheid zijn, dan zeiden wij natuurlijk, ja, er moet één overheid zijn. Vandaar ook dat wij een bewonersbijeenkomst hebben gedaan, geprobeerd hebben daar de verschillende partijen te halen. En de GGD werd door de RIVM naar voren toegebracht als de partij die de vragen rondom gezondheid gingen doen. Als u nu kijkt naar waar de vragen worden gesteld, dan worden de vragen over de gezondheid meer gesteld bij het waterschap dan bij de GGD. Dus het lukt ons de samenleving nog niet helemaal om, bij wie moet je nu zijn? Dat is een worsteling waar we nu ook in zitten en die ongetwijfeld in de evaluatie terug gaat komen. Want wij zijn niet voornemens om de rest van de tijd te doen alsof onze data ertoe leidt dat alles rondom PFAS in ons systeem bij het waterschap ligt. Tegelijkertijd, en ik denk dat dat een reden is, nou ja, niet een reden, laat ik dat ook gelijk zeggen, wij willen niet kijken naar die ander. Wij willen niet zeggen, u komt met een vraag, dan moet u niet bij mij zijn. Maar we willen zeggen, dan moet u daar en daar zijn. En dan is natuurlijk het feit dat we met zijn allen als overheid het antwoord moeten gaan geven op de vragen die zijn, en die vragen zijn zo nu en dan ook ingewikkeld. Nou, ik haal weer even een voorbeeld aan. Er is een oppervlaktewaternorm die door mensen anders geassocieerd wordt als waarvoor die bedoeld is. Dan kunnen wij een hele discussie gaan voeren dat mensen het verkeerd hebben begrepen want de oppervlaktewaternorm ging over de doorvergiftiging van vis. 115 gram, uw hele leven lang door, en dan heeft u geen verhoogd risico als het minder dan 115 gram is. Voor ons is het, en de vraag van de heer Jannink rondom beleid, als dit het geval is en mensen vinden het ...

De voorzitter: U heeft een interruptie. Microfoon.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter, ik denk ook dat een verhaal over de verschillende normen uiterst relevant, maar ook voor heel veel mensen misschien moeilijk is. Waar het hier om gaat is dat er een signaal is van een hele hoge waarde. Dat signaal op zich is al een teken voor het waterschap om daar eens goed naar te kijken. Dus ik denk dat het niet verstandig is om alleen maar de normatiek zeg maar boven tafel te halen maar het

signaal dat er een waarde is in de Linge die heel hoog is. Wat betekent dat, hoe komt die daar, hebben we dat ook elders? Wat ook in de presentatie naar voren gekomen, daar gaat het tenslotte over.

De heer Van Boxmeer: En ik zou zeggen, daar heeft u volledig gelijk in, mevrouw Wijbenga. Mijn betoog ging richting nu naar de vragen toe en niet over de casuïstiek maar daar kunnen we dadelijk ook nog in. Als het nu zo is dat de norm 0,65 nanogram per liter is voor de doorvergiftiging van vis, komt beleidsmatig de vraag naar ons, hoe gaan wij straks om met de visvergunning in ons gebied? Dan gaan we niet elke sloot bemeten, althans, dat zou niet het voorstel zijn, maar het is wel een beleidsmatige vraag waar we wat mee moeten. De vraag zoals de heer Jannink van Natuurterreinen stelt, kunnen we mensen aansprakelijk stellen? Nou, volgens mij in de waterkwaliteitsrapportage zien we regelmatig dat er overschrijdingen zijn van anderen stoffen, die wij ook kunnen duiden waar die vandaan komen, en zijn we ook niet in staat om die mensen daar aansprakelijk te stellen. Ik denk wel dat het uitermate van belang is dat er misschien dadelijk een vraagstuk komt over, u heeft droogte en u heeft water/vervuild water, waar liggen prioriteiten die wij moeten gaan nemen? Nou, op de langere termijn zijn dat de vraagstukken waar we naar aanleiding van de evaluatie, en ik denk de laatste bladzijde of de laatste slide die gegeven werd, met elkaar over moeten praten. Voor de situatie nu bij de Linge denk ik dat in de technische vraag op zich alle redenen of overwegingen die we hebben genomen in het verleden, daarin eigenlijk beantwoord worden. Er werden wat vragen gesteld. De tweede meting was hoger als de lagere, als de eerste meting bij punt A. Dat klopt. PFOS was lager en een andere PFAS-achtige stof was hoger. Kunnen wij dat duiden? Dat kunnen we niet. Nou, die interpretatie over die getallen. Ik zou zeggen, wat het Aquon aanlevert in het Informatiehuis Water, ja, dat maakt niet uit of het intern of extern, die zijn al die tijd correct geweest. Er was nog een vraag over, die kwam vanuit de PvdA, het handelingsperspectief. Ja, dat is waar we nu in zitten. Dus we proberen nu duiding te hebben, wat hebben we geleerd van de sloot en wat gaan we nu de volgende keer doen? Dan komt natuurlijk nadrukkelijk de vraag, u heeft nu in de slides drie locaties gezien, ja, volgens de huidige normen overschrijden die locaties wel de doorvergiftiging, de oppervlaktewaternorm maar niet de zwemwater- en de drinkwaternorm. Dan komen we natuurlijk op de vraag, bent u nu dan genegen om mensen te gaan informeren over die overschrijding? Dat is het dilemma wat we toen ook hadden van, volgens de normen waarvan wij denken dat die van belang zijn, zwemwater en drinkwater niet, vanuit doorvergiftiging zou je dan wel, dan zouden die mensen de rest van hun leven elke dag 115 gram. Dus wij kiezen er nu voor, heel bewust, om het opnieuw te gaan meten en we zullen daar met elkaar over moeten gaan praten hoe we daar in de toekomst mee omgaan. Want het is er, het gaat geheid niet minder worden zolang het blijft geproduceerd worden. En ja, waar komt het vandaan? We denken nu rondom één sloot in Leidschenveen met een brononderzoek iemand, althans, ergens een plek aan te kunnen wijzen. Maar het is ons tot nu toe nog niet gelukt om die bron ook daadwerkelijk aan te wijzen. Dat is ook het samenspel van alle partijen die hier een rol in spelen. En dat is, wij hebben geen lozingsvergunning afgegeven, laat ik dat dan maar eventjes zeggen, dus het is niet zo dat het mag. Wij zijn op zoek naar, ja, waar de bron is. Nou, dan heb ik op zich bijna alles geraakt maar weinig antwoorden gegeven, denk ik. En wil ik toch benadrukken, ja, als er nog prangende vragen zijn, stel ze dan nog. Anders gaan we over naar dat ik denk dat als we in de evaluatie, ja, als we dan in de evaluatie aankomen, dat dat het moment is waarin we de vertaling doen, wat leren we van deze evaluatie voor toekomstig beleid wat we moeten gaan afspreken als hoogheemraadschap?

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Daverveldt: Een aanvullende opmerking maken.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Daverveldt: Want er zijn ook een paar vragen gesteld over communicatie. Enkele van jullie wezen erop dat de VV bij wijze van spreken in eerste instantie wat laat geïnformeerd werd en ik wil dat toch even ook verhelderen. Toen Pointer, toen het interview gegeven werd aan Pointer was de afspraak dat Pointer dat allemaal zou plaatsen op de zondag daaropvolgend. Dan hadden wij tijd gehad om voor dat interview de VV te informeren. Wat bleek echter, dat direct de dag daarna werd het gepubliceerd. Toen zaten wij natuurlijk direct in een, nou ja, noem het dan maar in stand, wij moesten, wij kregen direct ontzettend veel vragen van media daarover. Daar ging op dat moment de eerste aandacht naar uit en we hebben volgens mij zo snel mogelijk de VV daarna geïnformeerd. Maar dat is de reden. Het tweede punt is de communicatie naar de inwoners. Zoals ik al zei, wij hebben geprobeerd om in klare taal de adviezen van het RIVM te duiden. Maar ik wil hier ook heel duidelijk zeggen dat je eigenlijk ook een vergelijking zou moeten trekken met de situatie rond de Covid-pandemie. Toen was het ook heel duidelijk dat er één autoriteit is die zeg maar het beste gezondheidsadviezen kan geven, dat deed niet elke overheid of elke gemeente zelf. Maar er was een website bij de RIVM waar de mensen konden nagaan van wat het beste handelingsperspectief is. Op deze manier hebben we dat ook geprobeerd te doen. Dus als er hele moeilijke lastige vragen komen die verder gaan, dan doen wij toch een beroep op het RIVM om daar verdere duiding aan te geven.

De voorzitter: Mevrouw Wijbenga, gaat uw gang.

Mevrouw Wijbenga: Dank u wel. Mag ik u nog een vraag stellen? We hebben hier voor de zomer een hele mooie presentatie gehad van iemand die uit ging leggen hoe de calamiteitenorganisatie in elkaar zit. Is die calamiteitenorganisatie, want dat heb ik niet helemaal goed begrepen uit de presentatie, ook in dit geval aan de slag gegaan?

De heer Daverveldt: Nee, we zijn niet zeg maar opgeschaald als calamiteit. Wat wel gebeurd is dat is dat de manier van werken door het inzetten van een regieteam en daar zeg maar de diverse managers bij te betrekken. En onder leiding van een van de directeuren, hebben we bepaalde werkwijze overgenomen en heeft de calamiteitenorganisatie wel geadviseerd. Dus het is een beetje een hybride. Daarom werd eerder gezegd, heeft de heer Brandt gezegd, zijn we nu weer bezig om het weer volledig richting de lijn te brengen. Maar we hebben, we zijn dus niet opgeschaald maar we hebben wel toch wat extra organisatorische stappen gezet om het zo goed mogelijk te managen.

De voorzitter: Dan ga ik de commissie voorstellen dit onderdeel af te ronden. De heer Meijdam.

De heer Meijdam: Dank u wel, voorzitter. Ik had nog een vraag inderdaad of we dan wat gingen merken op het gebied van de andere dossiers die hierdoor vertraging oplopen? En, of ja, hoe vervelend dat gaat worden?

De heer Van Boxmeer: Ik kan alleen maar voor mijn eigen portefeuille spreken, zijn er in ieder geval twee dossiers die later ingebracht gaan worden naar de commissie omdat medewerkers in de regiegroep hebben gewerkt en niet aan dat dossier. Ja, dus daardoor is daadwerkelijk vertraging.

De voorzitter: Ik doe een tweede poging om af te ronden.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter? Twee dossiers, mogen we ook horen welke?

De voorzitter: Ik weet het niet. Mogen we dat horen?

De heer Van Boxmeer: Nou, ik kan u zo vertellen wat de dossiers bij mij waren, die gingen over vaarrecreatie en rivierkreeften. Maar goed, dat betekent dat het dus later bij de commissie terecht gaat komen of dat jullie geïnformeerd worden in een informatieve brief als het niet een commissieonderwerp is.

De voorzitter: Dan is bij deze dit ingekomen stuk in den brede behandeld, zou ik zeggen. Dan ga ik even peilen bij de commissie, is er behoefte aan een korte pauze of gaan we daar gelijk mee door? Er is behoefte aan een korte pauze. Afgewezen.

De voorzitter: Ik heropen de vergadering en verzoek iedereen plaats te nemen.

05.02 Uitvoeringsprogramma Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland 2023 - 2027

De voorzitter: Wij gaan verder met het punt Uitvoeringsprogramma Bijzonder Provinciaal Landschap. Dit is ter bespreking gevraagd door de fractie van de PvdA dus deze fractie krijgt het woord, de heer Teerink.

De heer Teerink: Ja, dank, voorzitter. Er komen nog wat mensen binnen en ik wil eigenlijk wel heel graag dat alle fracties kennisnemen van hetgeen ik te zeggen heb. Ja, ik ga toch beginnen, het is volgens mij stil genoeg voor iedereen om het mee te krijgen. Ik hoop dat iedereen ook heeft meegekregen met welk doel ik een aantal stukken namens mijn fractie op de agenda heb willen zetten. Dus we hebben eigenlijk gevraagd aan alle fracties ook om na te denken over de vraag, is dit nou de wijze waarop we deze dossiers graag in de VV behandeld zouden willen zien? Tot op dit moment, maar misschien ook in de toekomst. We hebben aan het begin van deze vergadering gehoord volgens mij wat in ieder geval een tweetal van deze stukken het college wil gaan doen. Er is volgens mij een informatieve VV aangekondigd voor zowel de ruimtelijke puzzel als het ZH-PLG. Maar wij denken daar ietsje anders over en daar zal ik ook wat over vertellen. Behalve een rol van controlerend orgaan, daar hebben we net iets van gezien, dus we kunnen achteraf kijken of het college het goed gedaan heeft, heeft de VV ook een rol om kaders te stellen. En ja, volgens mij ook het hoogste besluitvormend orgaan van dit waterschap. Volgens mij betekent dat ook dat bepaalde dingen ook aan de VV voorgelegd moeten worden, niet alleen om ze te informeren maar ook om ze de mogelijkheid te geven om dingen aan het college mee te geven waar ze mee aan de slag kunnen, wat ze in gesprekken met de andere partijen mee kunnen nemen. Nou ja, er zijn natuurlijk al kaders die meegegeven worden, er wordt op een gegeven moment een begroting vastgesteld en er zijn ook stukken. Maar laat dan in ieder geval zien op welke manier die kaders zijn meegenomen bij de totstandkoming van gezamenlijke producten, zoals die ook op de agenda staan. Maar ook, ja, wat de insteek, de inzet is, wat het plan van aanpak voor een proces wat komend is, gaat gebeuren. Wij waren gewoon ook heel erg verbaasd dat er in deze provincie, dus ook in Delfland, hele intensieve trajecten rond het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied lopen, rond de ruimtelijke puzzel. Nou, er lopen nog wat meer samenwerkingsagenda's, uitvoeringsagenda's maar blijkbaar was er voor de zomer geen reden om daar iets met de VV te bespreken want de commissie werd eigenlijk gecancelled omdat er geen stukken waren. Vandaag hebben we een agenda gekregen waar ook geen bespreekstukken op stonden. En we krijgen de aankondiging, nou, we kunnen wel een informatieve VV houden en wij zijn daar niet gelukkig mee. Dat zal ook iets te maken hebben met het feit dat het college eigenlijk, ja, wat ons betreft niet een hele goede afspiegeling is van de samenstelling van de VV. Niet iedereen kon zich herkennen in ...

De heer Jansen: Voorzitter?

De voorzitter: Mijnheer Jansen, CDA, zegt u het eens?

De heer Jansen: Dank u wel. Wat bedoelt mijnheer Teerink daarmee, dat wij geen goede of dat het college geen goede afspiegeling is van de VV? Want ja, ze zijn gewoon gekozen door de VV en benoemd.

De heer Teerink: Dat klopt.

De voorzitter: Ik sta dit één keer toe maar dat is dan gelijk ook de laatste keer want dit zijn ingekomen stukken en geen politieke discussie.

De heer Teerink: Nee, ik vind het een hele goede vraag. Ik heb mijn woorden heel bewust gekozen dat het geen goede afspiegeling is. Ik had ook kunnen zeggen, het is een knetterrechts college. Dat heb ik niet willen doen, ook omdat ik weet dat sommige partijen zich daar niet in herkennen. Nee, dat kan ook zijn dat er niks mis mee is maar het is wel een reden denk ik om af en toe even te polsen of we nog op de goede richting zitten en om te kijken of de stukken die er liggen voldoende zijn om het gesprek in Delfland aan te gaan, ook met andere partijen.

De heer Jansen: Ik laat die kwalificaties aan u, dat is uw oordeel en niet die, dat zijn geen feiten verder.

Mevrouw Örgü: Voorzitter, ik heb ook een vraag.

De voorzitter: Mevrouw Örgü, VVD.

Mevrouw Örgü: Welke stukken wil de PvdA extra bespreken dan? Kunnen jullie daar concreet even aangeven welke stukken dat zijn?

De heer Teerink: Jazeker, daar kom ik toe. Wat ik graag nog even in herinnering wilde brengen was ook het rapport van de Rekenkamer waarin ook gewoon heel expliciet aangegeven is dat het beleid wat was vastgesteld onvoldoende concreet was om handen en voeten aan het baggerbeleid te geven. Dus er zijn stukken door de VV vastgesteld. Nou ja, we hebben bijvoorbeeld een watervisie. Wij hebben daar als Partij van de Arbeid destijds ook wel gezegd, nou, het is meer een agenda hetgeen besproken wordt, maar er worden geen concrete doelen gesteld. Er worden eigenlijk weinig ambities concreet gemaakt. Dus volgens ons is er gewoon nog wel wat te bespreken met de VV. Dat ter introductie. Ik heb begrepen van de commissiesecretaris dat de voorkeur was om het met zeg maar per stuk het te bespreken om dat wat overzichtelijk te maken. Deze inleiding geldt eigenlijk voor allemaal, het oordeel of het voldoende is, dat verschilt per stuk. Er is ook gevraagd om het stuk van het ZH-PLG vandaag niet te bespreken omdat ik denk de portefeuillehouder er vandaag niet is. Dat bevreedde ons wat omdat het ZH-PLG volgens ons bij uitstek gaat over waterkwaliteit en waterkwantiteit. Dus daar moeten we het nog maar even over hebben of dat dan, nou ja, ineens in een andere commissie kan gestopt worden omdat de portefeuillehouder niet aanwezig kan zijn. Ik zal er stiekem toch wat over zeggen, of eigenlijk heb ik dat al gedaan. Ja, wat mij betreft was dit de introductie dus ik wil ook over de afzonderlijke stukken wel wat zeggen. Ik weet niet of, nou ja, we daarmee willen beginnen of dat er alvast een rondje gedaan kan worden over ...

De voorzitter: Nee, we doen geen rondjes bij ingekomen stukken dus gaat uw gang.

De heer Teerink: Oké. Dank u, voorzitter. Het gaat, een van de stukken die we geagendeerd hebben is het Uitvoeringsprogramma van het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland. Wat ons betreft verdienen ook al deze stukken echt een plek om te bespreken want het zijn uitstekende initiatieven. Het is ook goed om handen en voeten te geven aan de samenwerking ...

Mevrouw Örgü: Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Örgü.

Mevrouw Örgü: Nogmaals, welke onderdelen van dit traject wil de PvdA bespreken? Kan de PvdA gewoon heel duidelijk en heel concreet aangeven waarover besproken moet worden? Want heel veel punten die hier op de agenda staan die zijn of afgelopen periode eens een keer op de agenda geweest en er is niks mis mee om iets te agenderen. Dus kan de PvdA-fractie gewoon heel duidelijk maken over welk onderdeel, welk project zij graag het gesprek met ons willen voeren?

De voorzitter: De heer Teerink.

De heer Teerink: Ja, als u mij even laat uitspreken dan kan ik dat zeker doen. Dus mijn complimenten ook voor de totstandkoming van dit uitvoeringsprogramma en ook heel mooi voorbeeld van een programma waarin ook andere partijen dan overheden deelnemen. Het is volgens mij ook echt een voorbeeld voor de samenwerking waar ook andere gebieden in de provincie naar kijken als van, nou, zo wordt er nou constructief samengewerkt. We hebben een aantal grote opgaves dus het is echt een heel mooi product, wat ook volgens mij gewoon veel meer aandacht vraagt. De concrete vraag die de fractie van de VVD heeft is wat mij betreft of wat ons betreft vooral ook de vraag van, hoe is er omgegaan met het door de VV meegegeven kaders? Dus we hebben een mooie toelichtende brief gekregen op dat uitvoeringsprogramma maar wat hebben we nou eigenlijk voor elkaar gekregen in dat plan aan ambities? We kunnen natuurlijk zien wat er allemaal voor voorstellen gedaan worden maar het zou volgens mij heel erg helpen om aan te geven van, goh, VV, u heeft dit besloten en dit hebben wij daarmee gedaan. En wij informeren u achteraf want wij voldoen perfect aan de kaders en we wisten precies waar we voor stonden. Dus dat is wat mij betreft hetgeen wat er over dit stuk te zeggen is. Dat is de hoofdvraag. Ja.

De voorzitter: Oké. Ik kijk even naar de heemraden. Wie van de twee?

De heer Van Boxmeer: Dat ben ik dan. Wij hebben een SBGP 3 en dat kunnen we terugvinden op het internet onder waterwerk en daar staat eigenlijk ons beleid. Het Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland is een overlegorgaan met voor de rest weinig status want het zijn de gemeentes, het waterschap en een aantal andere partijen. Wij voeren daarin allemaal ons werk en zoeken naar koppelmogelijkheden, maar binnen het reguliere werk wat wij in onze visie neer hebben gezet. Dus onze afdeling planvorming, de accountmanagers kijken daarnaar. Dat ziet u ook terugkomen in, wat hebben we nu afgesproken? We zijn geen nieuwe verplichtingen aangegaan, het zijn lopende trajecten die we hebben die we in samenspraak doen. Dus vanuit het perspectief van D&H is dit gewoon uitvoering van het ingestelde beleid zoals wij dat in het waterwerk met elkaar hebben afgesproken. Dan weet ik niet of ik daarmee het antwoord heb gegeven want de vraag die u stelt, mijnheer Teerink, is, ja goed, hadden wij nu meer kaders kunnen meegeven die u daarin had moeten doen? En dat denk ik dat daar het antwoord nee op is aangezien het regulier werk is van wat wij als organisatie of wat de ambtelijke organisatie doet. Dus of u moet nu zeggen van, de VV zou graag meer kaders mee willen geven. Maar dat zou ik u overigens dan niet aanraden, maar dat is dan weer even twee. Maar anders zou ik niet weten hoe ik u verder kan bedienen op uw vraag.

De voorzitter: Kunt u de hoogheemraad bedienen?

De heer Teerink: Nee, ik denk dat we het helemaal met elkaar eens zijn dat dit bij uitstek ook een project is wat uitstekend in handen van het college gelaten kan worden.

De voorzitter: Zullen we dan deze vraag als beantwoord beschouwen?

De heer Teerink: Ja, maar ik wil ook wel, dat is goed maar ik vind dat het echt meer aandacht verdient. Dus het is ook gewoon een briefje en ter informatie, het is gewoon een enorm mooi initiatief waar we gewoon heel veel van onze doelstellingen ook krijgen. En volgens mij is het gewoon heel goed om te laten zien aan de VV dat de besluiten die hier genomen worden ook serieus genomen worden en wat ervan meegenomen kan worden.

De voorzitter: Interruptie van mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wilde een kleine interruptie. In ons coalitieakkoord, daar staat ook duidelijk Bijzonder Provinciaal Landschap genoemd dus dat heeft volop de aandacht wat meegenomen wordt. En je hoeft het gebied maar in te gaan, dus ik neem aan dat dit is een mooie toelichting en gewoon informatief voor ons ook bedoeld wat Delfland daar juist aan die tafel doet. En Delfland doet meer en als we die kaders mee moeten geven met alle dingen waar Delfland aan tafel zit, ik denk dat we dan nog meer mensen moeten inhuren of noem maar op. Dus ik wil daar toch wel een beetje ook wel een waarschuwingsfactor geven van dat we moeten kijken, wat kunnen we uitvoeren en wat kunnen we doen en niet overal die kaders zo strak neerzetten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan rond ik het hierbij af.

05.03 Strategische samenwerkingsagenda Delft

De voorzitter: Dan gaan we naar de strategische samenwerkingsagenda. Voor de verandering begin ik dan bij Natuurterreinen.

De heer Jannink: Voorzitter, dank u wel. Het was goed even dit document te zien, ik denk ook zeker om als algemeen bestuur te zien wat er allemaal wordt gedaan door de organisatie om juist die belangrijke samenwerking met andere overheden in te vullen. En van tevoren structuren neer te zetten en zorgen dat we de gelijke kant opgaan. Ik wil zeker niet zover gegaan als de collega's van Partij van de Arbeid. Tegelijkertijd heb ik wel twee concrete vragen. In de samenwerking, en die staat heel goed omschreven, maar uiteindelijk gaat de samenwerking om een resultaat te behalen. We hebben afgelopen juni is een nieuw coalitieakkoord hier neergezet en de eerste vraag die ik heb, of wij nu met het coalitieakkoord naar alle gemeentes die in ons werkgebied zijn en hebben aangegeven wat voor ons de urgentie en de belangrijke punten zijn, om te zorgen dat dit niet een statisch document was. Deze was uit mei 2023 dus ik neem aan nog vanaf de vorige periode. Maar daadwerkelijk de nieuwe prioriteiten of de verschoven prioriteiten en de additionele urgentie in opgenomen is zodat we juist ook van onze samenwerkingsverbanden kunnen verwachten, A, dat ze begrijpen waarom wij bepaalde dingen meer aandacht geven of minder aandacht geven, maar ook dat we duidelijk hebben waar we afhankelijk zijn van andere partijen. De tweede vraag is dan met name, ik vond het een prachtig document, goed te lezen. Er stonden ook hele concrete acties aan het einde in. Maar wat ik moeilijk vind om hier zittende te zeggen van, en hoe effectief is het? Hoeveel draagt het bij voor het behalen van de resultaten die wij als waterschap moeten gaan behalen? Dat is misschien het bruggetje met de collega's van de Partij van de Arbeid is van, in hoeverre kunnen wij hiermee ook ver genoeg vooruitkijken? En dat wij niet straks aan het einde van zo'n samenwerkingsverband zeggen van, ja, we hebben de helft niet gehaald. Ik denk dat we wat meer zeker de urgentie, zeker als we spreken over schoon water, zeker met de urgentie van schoon water voor ons allemaal, we moeten wat meer vooruit gaan kijken. Ik mis in dit soort zaken dus ook nog even genoeg articulatie van, hebben we het duidelijk wederzijdse afhankelijkheid gedefinieerd en kunnen

we ook tijdig nog bijsturen om te zorgen dat wij inderdaad als waterschap onze doelstelling kunnen gaan halen? Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik naar de PvdA. Weer de heer Teerink? Gaat uw gang.

De heer Teerink: Ja, dank, voorzitter. Ja, volgens mij ook hier complimenten gepast. Het is volgens mij een hele goede zaak dat het waterschap samen met de gemeenten om de tafel gaat om samen te kijken wat er op de agenda moet staan. Ik heb eigenlijk dezelfde opmerking als bij het vorige stuk dat voor ons de vraag blijft van, op welke wijze de door de VV meegegeven kaders zijn meegenomen? Nou, ik heb, het antwoord kan ik al een beetje schetsen. Maar een andere vraag waar ik graag antwoord op zou willen is, waarom een dergelijke agenda eigenlijk niet met al onze gemeenten wordt opgesteld? Het geeft duidelijkheid over opgaven en verantwoordelijkheden en het houdt partijen scherp op hetgeen er nog moet gebeuren. Ik ben het helemaal met de heer Jannink eens dat het altijd nog een stukje scherper kan maar volgens mij is wel een samenwerkingsagenda beter dan geen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan ga ik even naar het college. De heer Van Boxmeer.

De heer Van Boxmeer: Ja. Dan is natuurlijk de grote vraag, waarom staat de strategische samenwerkingsagenda bij de commissie WKK? Dat is omdat ik de gebiedsportefeuille Delft heb. Er worden met alle gemeentes, en ik moet het eigenlijk anders zeggen, niet met alle gemeentes, alle gemeentes maken een Waterplan, een Wateragenda, en Delft heeft het een strategische samenwerkingsagenda genoemd. Dus dit is niet een specifiek WKK-onderwerp, dit gaat om dat ik drie gemeentes onder mijn beheer heb en één daarvan is Delft. Ook hier geldt weer voor, wij hebben vanuit het SBGP met alle gemeentes gesproken, daar gehad over hun verantwoordelijkheden en die verantwoordelijkheden zijn best breed. En zij moeten daar invulling aan geven. De effecten van het invullen van die zaken, die zien wij terug bijvoorbeeld bij de waterkwaliteitsrapportage. Dus de rioleringsoverstort is een activiteit die bij de gemeente ligt met een effect op waterkwaliteit. Wij zouden dus heel graag met alle gemeentes harde afspraken maken over dat het allemaal in orde is, alleen het is niet zo dat wij de zeggenschap hebben over hoe zij hun begroting uitnuttend gedurende hun bestuur. Hoe steekt het dan in elkaar? Wij hebben met, toen we het SBGP 3 hebben gedaan, het netwerk schoon en gezond water, waar ik zelf ook ambassadeur van ben, gesproken met de gemeentes over al hun taken die ze zouden moeten uitvoeren in het kader van de KRW. Als het goed is hebben alle gemeentes dat terug laten komen in een Waterplan, een Wateragenda, een strategische agenda. Het is dus niet zozeer dat wij tegen gemeentes zeggen, u moet er zo een opstellen. Wij willen dat heel erg graag en tot nu toe doen gemeentes dit ook. Dus er zijn van heel veel verschillende gemeentes al dergelijke agenda's. Niet van al die agenda's of plannen zijn wij even enthousiast, moeten we eerlijk zeggen. Dus als antwoord op de vraag, gaat het hoogheemraadschap rond? Jazeker, want we hebben voor elke gemeente een accountmanager. Betekent dat onmiddellijk dat die plannen worden aangepast? Ik denk dat daar het antwoord eerlijk gezegd niet ja op is. Het is een soort dubbele ontkenning met een ... Goed, vergeef mij de grammaticale ingewikkeldheid die in die zin verstopt zat. Daar hebben wij natuurlijk wel een heel groot belang bij. En ik denk dat de suggestie die gedaan wordt door ons nu al uitgevoerd worden, de accountmanagers met de portefeuillehouders gaan naar de gemeentes toe en daar spreken we over de urgentie en ook over de eisen zoals die gelden van onder anderen de KRW. Een interessanter vraagstuk, hoe effectief is het? En dat is een punt waar ik denk dat zowel de gemeentes als het hoogheemraadschap elkaar heel erg kunnen helpen over van, wat is nou de stand van zaken? En laten we nou even het voorbeeld nemen van een willekeurige sloot in Leidschenveen. Die willekeurige sloot is eigenlijk informatie die voor de gemeente Den Haag van groot belang zou moeten zijn. Hoe staat het met het baggeren in uw gebied en de reinheid van uw sloot? Ik weet niet

wanneer er een riooloverstort is, anders dan het moment dat wij zaken meten en dan spreken wij de gemeente aan. Doen wij nou jaarlijks met de gemeente uitspreken, u heeft daar en daar, wat gaat u daaraan doen? Daar zijn absoluut nog stappen in te maken. Dus de vraag van Natuurterreinen, ik denk absoluut dat dit een aandachtsgebied is. Dat dit in lijn ligt met het coalitieakkoord en dat we daar geheid op terug gaan komen in de uitvoering hoe wij met gemeentes en met het accountmanagement omgaan. Maar we moeten niet het idee hebben dat wij de gemeentes aansturen. Dus de basis blijft, er is waterwerk als ons SBGP 3 plan, daarin spelen verschillende actoren een rol. En natuurlijk mogen wij die actoren aanspreken op dat soort zaken maar het is niet één op één relatie. Komt hier dan toch ook de vraag van, ja, zou je dan een dergelijke strategische samenwerkingsagenda bij de VV neerleggen? Dat kun je dan op twee manieren doen. U geeft kaders mee, in mijn beleving heeft u die al meegegeven, of u gaat de suggestie wekken dat u gaat instemmen met een agenda die van de gemeente is. Nou, dat laatste zou ik zeggen, dat is niet het geval. Dus wij hebben er een groot belang bij en ik denk het feit dat we het delen u vooral het gevoel zou moeten geven, gaat dit goed, gaat dit niet goed? En dan hoop ik misschien dat u uw collega's in de gemeenteraad dan daarop wijst dat het misschien een tandje meer mag hebben. Maar de verdeling is niet zo dat wij gemeentes aan kunnen sturen, dat zij vervolgens met de agenda die wij graag zouden willen zien aan de bak kunnen gaan. Heb ik dan ... Er zijn dus bij alle gemeentes op dit moment wel lopende waterplannen, agenda's, strategische samenwerkingsagenda's. Mag ik het hierbij laten?

De voorzitter: Ik kijk even naar de heer Teerink, of die het hierbij wil laten?

De heer Teerink: Ik wil graag de portefeuillehouder bedanken voor het uitgebreide antwoord. Het is voor mij in ieder geval een stuk helderder geworden. En ik denk dat, ja, wat ons betreft ook geen reden is om het op een andere manier te behandelen dan informatief. De enige vraag is nog van, goh, iets meer toelichting over wat er met de kaders die door de VV zijn meegegeven is gebeurd? Maar voor de rest helemaal eens met de lijn die is gekozen.

De voorzitter: Kunt u nog ingaan op eventuele terugkoppeling over de implementatie van die kaders of ...

De heer Van Boxmeer: Nou, ik zou willen zeggen, die worden uitgevoerd door de mensen van accountmanagement en van planvorming op de wijze zoals die staat in dat waterwerk. Dus ik kan niet anders zeggen dat die kaders, dat zijn de uitgangspunten waarmee we het gesprek aangaan. Het is niet zo dat wat u ziet in de samenwerkingsagenda per definitie onze kaders zijn. Maar dat wat wij met elkaar hebben afgesproken in waterwerk, dat wordt ingebracht in het overleg met de gemeentes.

De voorzitter: Oké, zeer bedankt. Dan gaan we verder naar de ... O, sorry, de heer Jannink.

De heer Jannink: Mag ik ook nog één ding even toevoegen? Ik neem aan dat we samenwerkingsverbanden neerzetten omdat er een afhankelijkheid is van elkaar, omdat we elkaar nodig hebben succesvol te zijn. Ik zie dat het goed beschreven is maar wat ik mis is zeker van, kunnen wij duidelijk genoeg aangeven in hoeverre wij afhankelijk zijn van die afhankelijkheid en zichtbaar maken hoe de vooruitgang is. Ik ben het helemaal met u eens dat bij de gemeentes of een provincie niet op hun stoel kunnen gaan zitten, dat is aan hen. Maar het zichtbaar maken, want wij hebben wel een verplichting, wij hebben wel een verplichting voor waterketen, waterkwaliteit, schoon water, KRW 2027. Daarvoor zijn wij afhankelijk van andere partijen. Als wij niet kunnen duiden wat die afhankelijkheid is en hoe de progressie van die afhankelijkheid gaat, dan kunnen we eigenlijk alleen maar achteruitkijken in plaats van vooruitkijken. Dus ik vraag me toch af van, of er niet op een gegeven moment een moment moet zijn dat daar een wat meer holistisch beeld is en dat er ook vanuit het college richting VV wordt aangegeven van, hoe gaat het op deze dimensie en gaan we daarmee onze doelen halen?

De voorzitter: Duiding van de afhankelijkheden.

De heer Van Boxmeer: De vraag is volgens mij tweeledig. Eén is de duiding van die afhankelijkheden. Die duiding is relatief eenvoudig te geven, aangezien er een duidelijke brief is van een van mijn voorgangers hoogheemraad Belt over de taken en verantwoordelijkheden die de gemeentes hebben. Maar dan is natuurlijk vervolgens de vraag, kunt u dan aangeven in hoeverre daar afwijkingen van zijn? En ja, nee, kijk, laat ik zeggen, ik zou daar wel even op terug willen komen. Want uiteindelijk kom je dan in een bijzonder spel terecht. Gemeentes hoeven zich daar niet naartoe te verantwoorden naar ons toe. Dus als ik dan hier ga komen met een lijstje wat ik ervan vind, doe ik denk ik mijn gesprekspartners te kort. Tegelijkertijd, wat ik duid, is er een afhankelijkheid. Dus ik zou daar graag op een later moment met u schriftelijk op terug willen komen.

De heer Jannink: Dank u wel.

De voorzitter: Dank. Dan gaan wij naar het volgende punt. Maar voordat ik daarnaartoe ga krijg ik net een briefje onder mijn neus geschoven dat bij sluiting van de vergadering u gehouden bent de presentielijst te tekenen. U mag dit pand niet verlaten zonder dat die getekend is.

Mevrouw Wijbenga: Voorzitter, dat geldt toch alleen maar voor commissieleden, niet zijnde leden van de VV?

De heer Jansen: Aanvullend. Voorzitter?

De voorzitter: De heer Jansen.

De heer Jansen: Mevrouw Wijbenga zei, niet zijnde leden van het DB, maar het zijn leden van het AB neem ik aan?

De voorzitter: Gewoon VV-leden. Ik hoop dat ik voldoende verwarring heb gesticht.

05.04 Handreiking Haagse Regio voor de ruimtelijke puzzel Zuid-Holland

De voorzitter: Dan gaan wij naar het volgende punt. De Handreiking Haagse Regio. Geplaatst op verzoek van de PvdA. Gaat uw gang.

De heer Teerink: Ik was eigenlijk van plan om één punt te agenderen maar jullie hebben er gewoon drie van gemaakt. Nee, volgens mij ook een onderwerp en een stuk wat veel meer aandacht verdient. Volgens mij heeft het college ook aangegeven dat ze van plan zijn om daar met ons van gedachten te wisselen over met van ons, nou ja, in een informatieve VV. Ik wil er in ieder geval al dit over zeggen. Volgens mij is het supergoed dat samen met de partners in de Haagse Regio proactief gehandeld is om een aantal dingen die gewoon voor deze regio van belang zijn te agenderen. Want er worden nog niet zoveel keuzes gemaakt maar wel de belangen geschetst en volgens mij is dat iets waar de provincie gewoon heel mooi mee aan de slag kan. Het is ook goed dat aangegeven wordt in de toelichtende brief dat er ook op andere wijze nog geparticipeerd wordt, dat er medewerkers van Delfland ook meedraaien met de gesprekken en dat het proces gewoon op de voet gevolgd wordt. Ook hier gaat weer de vraag komen op welke wijze de door de VV meegegeven kaders worden meegenomen? Maar wat ik ook aan de orde wilde stellen is, er was ook een keuze om bijvoorbeeld met andere waterschappen iets proactief richting de provincie te communiceren. Op zich zit er in dit stuk, is er heel veel aandacht voor, voor waterthema's. Die zitten er hartstikke mooi in, ook heel beeldend vormgegeven. Dus ik denk dat we dat als Delfland heel goed gedaan hebben. Maar je kunt je ook voorstellen dat het belang van

water en bodem sturend ook wat meer kracht bijgezet had kunnen worden door samen op te trekken met de andere waterschappen. Ik was van plan om, nou ja, wat ik heb begrepen van Lubach, control F journalistiek toe te passen en te kijken hoe vaak het woord water in de handreiking voorkwam. Dat heb ik ook gedaan maar ik kwam erachter dat control F bij dit stuk niet werkte. Gelukkig kon ik dat nog wel gebruiken om een grapje te maken. Maar, nou ja, kijk, in het coalitieakkoord van de provincie staat dat er overal een straatje bij zou moeten mogen. En volgens mij maakt het voor onze belangen en onze doelen heel erg uit waar dat straatje komt. Ik denk dat in verband waarin nu proactief iets aan de provincie is meegegeven, dat dat wat minder tot uiting komt. Dat het gewoon belangrijk is om dat straatje erbij niet in een polder te leggen op plekken waar we al kampen met wateroverlast, op wat voor manier dan ook. Als dat dan wel gebeurt, ja, wat daar dan tegenover staat? Dus ja, dat wilde ik graag meegeven en volgens mij is het een hele zinnige discussie ook om met de VV te voeren. We denken daar denk ik niet allemaal exact hetzelfde over. Ik denk dat er in het coalitieakkoord van Delfland ook, nou ja, dat dat nog niet zo concreet is dat jullie daar ook mee aan de slag kunnen. En volgens mij is het ook waard om breder rond te vragen van, wat zouden jullie nou nog mee willen geven? Dit is ons voorstel maar zijn we misschien nog iets vergeten.

De voorzitter: Dank u wel. Reactie van het college op deze hartenkreet?

De heer Van Boxmeer: Jazeker. Ik wil in ieder geval tegen de heer Teerink vertellen, mijn verhaal wordt nu anders. Dus in plaats van dat ik u verwijst naar het waterwerk, dat daar het kader en het beleid is, de ruimtelijke puzzel is eigenlijk de insteek geweest van de provincie om te kijken, hoe gaat deze provincie er over een tijd uitzien? Met allerlei grote uitdagingen, waaronder bijvoorbeeld 260.000 extra woningen. Zij hebben daar een drietal scenario's of drie inrichtingsmodellen voor bedacht of, nou, maar hoe moet ik het, dat zeg ik nou fout, in ieder geval drie blikken op diezelfde regio. Die gaan consequenties hebben voor alle actoren in deze provincie. En dan kun je natuurlijk zeggen van, wij hebben waterwerken en aan de hand daarvan gaan we dus zullen we maar zeggen verder. Nou komt eigenlijk nadrukkelijk de vraag aan de VV, en daar wilden we in de informatieve VV een eerste start voor maken, kunnen we met onze huidige kaders ons beleid uitvoeren? Dan is de handreiking een actie geweest gezamenlijk van de negen gemeentes in de Haagse Regio en dit waterschap. Ja, het had ook anders gekund. Maar het mooie van de handreiking is dat de gemeentes zelf ook de dilemma's hebben aangegeven dat als je voor A kiest, je met B in een probleem gaat komen. De provincie gaat niet komen met de oplossing waar iedereen gelukkig van gaat worden, de provincie gaat aangeven dat er uitdagingen komen. Nou, één simpel voorbeeld. Vasthouden en bergen in Den Haag is nu ook al een lichte uitdaging, en nou komen er 260.000 woningen bij in een verstedelijkt gebied. Worden de uitdagingen dan groter of kleiner? Nou, u kunt het zelf ongeveer bedenken. En kun je dan met je huidige kaders nog verder? Dus toen wij het voorstel hadden om een informatie VV te gaan doen, was dat juist om met de VV jullie mee te gaan nemen van, als nou straks de ruimtelijke puzzel gaat leiden tot een keuze van de provincie, wat gaat dat betekenen voor de kaders die wij op dit moment hanteren? Als we eruit komen dat we met die kaders uitkomen dan zou ik zeggen, dan is dat hartstikke goed. Maar als het niet zo is, dan zullen we dat moeten gaan aanpassen. Dus nu zijn we er ingestapt bij de handreiking met ons huidige beleid. Daar kwamen deze tien dilemma's, waarvan er geloof ik vier, vijf zwaar water-gerelateerd waren. Die hebben we meegegeven aan de provincie en wij hopen dat de provincie als ze dadelijk hun keuzes gaan maken, mee gaan denken, als u kiest voor A, weet u dan wel dat B behoort bij het dilemma wat daaruit ontstaat? Nou, en we gaan u dus meenemen in, wat heeft de provincie voorgesteld? Welke dilemma's zien wij in de Haagse Regio? Hadden we ook met de andere waterschappen kunnen doen maar dan zouden we meer vanuit het waterschapbeeld kijken dan de actoren binnen ons gebied. En is het beeld dat wij hebben, dat we het dan juist gaan praten, zijn er andere of meer kaders nodig om ervoor te zorgen dat wij duurzaam als waterschap onze rol uit kunnen

voeren? En dan hoop ik dat u een positievere associatie heeft met het feit dat we een informatieve VV gaan geven over dit onderwerp, mijnheer Teerink.

De voorzitter: Dank u zeer. Dan ga ik naar de volgende, de brief van LNV. O, de heer Teerink.

De heer Teerink: Nou, ik zou graag de portefeuillehouder willen bedanken voor zijn antwoord. En ik wil ook wel, ja, ik hoor heel duidelijk ook vraagtekens bij of we met het huidige kader wel verder willen. Ik denk dat dat ook aanleiding zou moeten zijn om ook daadwerkelijk iets te bespreken. Ik kan me heel goed voorstellen dat dat in eerste instantie in de vorm van een informatieve VV is. Ik had dan liever gehad dat we dat dan voor de zomer gedaan hadden en dat we nu concrete voorstellen voor zo'n nieuw kader konden bespreken. Maar een eerste stap informatieve VV is wat mij betreft oké.

De voorzitter: Ook nog een reactie college?

De heer Van Boxmeer: Nou, ik denk dat even het beeld moet gaan over, waar ligt de volgtijdelijkheid? Dus als het zo is dat wij onze kaders gaan aanpassen en de provincie doet dat wat wij graag willen, dan zou ik denk ik die stap ook kunnen voorstellen. Maar het is nu dat er een hele ronde is van overleg met allerlei partijen en wij zijn er een van. Ik denk dat wij onze belangen inbrengen vanuit de KRW, vanuit waterveilig, vanuit onze wettelijke, laat ik zeggen vanuit onze wettelijke taken. En dat zou best eens kunnen zijn dat de provincie een keuze maakt waardoor wij in een dilemma komen en we dan onze kaders moeten gaan aanpassen. Dus ik verwacht niet dat al onze kaders opeens gaan veranderen dus, maar het is goed dat we er met elkaar in ieder geval over in gesprek gaan. Maar ik verwacht niet binnen een half jaar dat wij sneller dan de provincie komen tot nieuw beleid of kaders.

De voorzitter: Dank aan het college.

05.05 Brief LNV Aanwijzing Delfland als nutriënten verontreinigd gebied

De voorzitter: Dan de brief LNV. De BBB heeft geagendeerd. Mevrouw Dijkshoorn, gaat uw gang.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil eerst even stilstaan bij de brief die het ministerie naar ons heeft gestuurd dus naar Delfland toe. Daar staat dus bijvoorbeeld in, hetgeen ik betreur, hiertoe is in november 2022 een traject gestart om in afstemming met de waterschappen tot de aanwijzing voor 2023 te komen. Nou, dat geeft die dus aan om de aanwijzing voor het nutriënten verontreinigd gebied. En dan later spreekt de minister zich een beetje tegen. Dan zegt die, helaas was dit tijdsbestek niet mogelijk om de waterschappen bij de methode aanwijzing en de daadwerkelijke aanwijzing te betrekken. Dat geeft ook aan dat wij bij Delfland pas in januari het ook ineens op ons bordje kregen zonder dat Delfland dit wist. Dus de minister maakt hier dus eigenlijk een soort fout als betrouwbare overheid richting haar burgers. Dan staat er in de brief van de minister in 2024, in de derogatiebeschikking is opgenomen dat de gebieden die in 2023 zijn aangewezen, in 2024 aangewezen blijven. Dat wil eigenlijk kort zeggen, we maken een fout door geen kleine gebiedjes aan te wijzen, we komen het water vanuit de boezem dat hier rond stroomt, daar word je de dupe van. Sorry, dat is een fout van ons dat wij dat zo doen, zegt de overheid, maar daar doen we gewoon niks mee en dat gaan we ook niet herstellen. Dat is in het kort de brief van de minister. Dan schrijft Delfland daar een reactie op naar ons toe en dat is een goede reactie. Er staan een aantal vragen in die ik straks even aan het eind op terugkom en onder andere voorgelegd op 3 juli, een verslag wat toen nog niet openbaar was, wat we willen. En er staat in ieder geval in, de inzet van Delfland blijft een aanwijzing van NVG's die recht doet aan een meerjarig en bestendige verbetering van de waterkwaliteit. Dit blijven we via de Unie Van Waterschappen

inbrengen richting het ministerie van LNV. Via deze lijn hebben we daarnaast in een bestuurlijk overleg met LNV en I&W van 6 juli aandacht gevraagd voor de waardering die de minister heeft uitgesproken over de kringloopboeren in Midden-Delfland. Dat is waar ik op terug wil komen. Dit is heel toevallig, die brief, als je goed kijkt naar de datum, is 1 juni verzonden naar Delfland. Op 1 juni was er ook precies een debat in de Tweede Kamer over deze problematiek. Heel raar dat die berichten dan elkaar eigenlijk een soort overlappen of strijdig zijn. Want juist in dat debat was de minister heel erg positief over Midden-Delfland. Ik noem even het voorbeeld, en dat is een citaat, van de groep boeren in Midden-Delfland die bezig is om de waterkwaliteit in dat gebied te verbeteren. Ze doen dat ook met een systeem van stoffenbalans. Ik ben bij de boeren geweest, dat hebben ze echt goed voor elkaar. Ik ben daar echt van onder de indruk geraakt. Ik ben ook onder de indruk geraakt van de kwaliteit die het uiteindelijk oplevert. We hebben natuurlijk de situatie rond een nutriënten verontreinigd gebied die we hebben aangewezen waar Midden-Delfland een onderdeel van is. We zijn bezig en zaten te kijken of we de aanwijzing van die nutriënten verontreinigd gebied die per 1 januari 2024 moet worden vastgesteld, meer specifiek per gebied kunnen inrichten, dus meer kunnen specificeren. Ik wil me inzetten voor bijvoorbeeld een situatie als in Midden-Delfland en kijken of we met de Europese Commissie die aanwijzing verder kunnen specificeren zodat het misschien niet geldt voor dat gebied. Daarvoor is nodig dat de waterschappen waarmee we goed samenwerken alle stroomgebieden goed in kaart brengen. Het gaat om zo'n 600 gebieden, daar kun je veel specifieker aanwijzen welke gebieden welke verontreinigd zijn en welke niet en waar je dus boeren wat meer ruimte kan geven. Nou, dat is het einde van mijn citaat. En daar geeft dus eigenlijk de minister dus heel goed aan dat wij het zo goed doen. Daarom zou ik graag eigenlijk heel graag willen dat wij een tijdstip hebben vanaf november 2022 tot en met de dag van vandaag, wat, hoe en wie heeft Delfland ingezet op dit dossier? Wat hebben we daaraan gedaan? In de brief staan dan alle data gesprekken maar in chronologische volgorde. Tevens zou ik graag willen weten op die reactie van de minister, wat kunnen wij daar als Delfland doen? De minister zegt daar eigenlijk een soort toe, we zijn als voorbeeld. En hoe kunnen wij dat uitleggen aan onze achterban van de minister zegt het één en doet het ander. Er is grote frustratie vanuit de deelnemers van het project duurzaam boeren in Midden-Delfland. Op 28 september is de startavond van het nieuwe seizoen. Het programma voor de winter wordt gepresenteerd. Is het daar misschien handig om dan maar te boycotten om alle gegevens te delen? En we gaan het daar maar besloten houden om niet verder richting de Rijksoverheid dit te presenteren. En daar maar een keer de stoute schoenen aantrekken om een keer ongehoorzaam te zijn van, we doen het hier juist goed maar we worden afgestraft door de overheid, de andere overheid die ons zou moeten controleren of moet helpen als burger. En ja, dat zouden wij toch wel graag nog een actie in willen zien zitten van Delfland om de agrariërs in het gebied daarmee te helpen. Het verlies van derogatie leidt ertoe dat boeren op dit moment meer kunstmest aanwenden en tegelijkertijd meer geld kwijt zijn aan het afvoeren van die rijk aan mineralen zijnde dierlijke mest. Dit is een kostenpost en er wordt door het Rijk bijvoorbeeld gerekend met 4 kilogram stikstof per ton terwijl juist door de groep van duurzaam boeren de stikstof in mest rond de 3,2 kilogram per ton ligt. Nou, dan kun je, dat komt dus door goed op te letten op het voerspoor. Dat betekent dat je als agrariër zijnde meer moet afvoeren, dat betekent ook dus dat er meer verplaatsingen en stikstofuitstoot is terwijl we dat eigenlijk niet zouden moeten hebben als we dus de derogatie gewoon behouden. Dus mijn vraag zou dus ook duidelijk willen zijn aan Delfland, sta achter uw boeren, achter de agrariërs uit het gebied. Haal die frustratie weg. Stuur een boze brief naar de minister. De minister, wat ik gehoord heb, zou nog een keer komen voor 20 november. Laat hem komen maar dan ook niet meer vertrekken zonder dat we daar een duidelijk antwoord voor terug hebben.

De voorzitter: Oké. Vraag naar actie van Delfland.

De heer Van Boxmeer: Dank voor al deze inbreng, mevrouw Dijkshoorn. Kijk, u schetst een beeld wat wij volgens mij herkennen in de zin van dat de minister heel erg content was met wat onze boeren doen, maar desalniettemin toch een brief stuurt dat het blijft wat het is. Volgens mij bent u ook op de hoogte waarom dat is en dat ligt niet op volgens mij landelijk niveau maar vanuit Europa. Dus als het is van, ja, ik ben er op 28 september bij op de startavond maar ik denk dat de verantwoording van de minister vooral bij de minister ligt en dat ik weinig zalvende woorden kan vertellen over de interpretatie van zijn woorden en de brief die u daarin leest. De minister komt in, nou, laten we zeggen tweede helft van dit jaar. Dus ik weet niet of het derde of het vierde kwartaal en we hebben met de gemeente Midden-Delfland in ieder geval afgesproken dat wij daar ook bij zijn zodat we daarover kunnen praten. Ik begreep niet helemaal wat u bedoelde met, op het startprogramma en dan dingen niet te delen. Ik denk juist dat het uitermate belangrijk is dat u daarin wel deelt wat de consequenties zijn van het derogatiebesluit en dat daarmee het concept van het duurzaam boeren juist ter discussie komt te staan. Wij als hoogheemraadschap hebben in mijn beleving weinig regelmogelijkheden om hier verzachtend in te zijn. Ik denk wel dat het belang van zowel de boeren als van het hoogheemraadschap is dat we doorzetten met het programma wat is ingezet rondom duurzaam boeren. Maar ik zie ons niet in een positie zitten dat wij een breekijs zijn richting de minister, anders dan dat wat wij nu al hebben gedaan en dat is de dialoog. En ook vanuit de ambtelijke organisatie wordt er heel veel afgestemd dus het aanleveren van de tijdslijn wil ik best toezeggen maar ik ben bang dat daarmee niet een andere uitkomst gaat komen dan van hetgeen wat u nu al heeft gezien.

De voorzitter: Mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Een kleine aanvulling misschien op mijn betoog wat ik bedoelde om niet verder te delen. Er is wel eens vaker sprake geweest dat er onderzoeken worden gedaan, bijvoorbeeld waterkwaliteit, en die houden we dan besloten voor de groep agrariërs en gaan we niet naar de buitenwereld toe delen en alleen binnen de groep duurzaam boeren. Dan houden we de cijfers voor onszelf en gaan we het gewoon niet meer presenteren. Dat is toen ook wel eens op draagvlak gebied eerder gedaan om dat achter te houden van, dan krijgen we wel draagvlak binnen het gebied. Dus dat zou een risico kunnen zijn, dat mensen ook niet meer, waarom zou ik nog meedoen aan duurzaam boeren als we hier door de minister worden afgerekend? Dat geeft best wel veel frustratie. En ja, daar kan Delfland niks aan doen, dat weet ik. Want ik wil heel gewoon zeggen dat Delfland een goede kant hier heeft ingezet ook voor gedaan. En misschien is dat ook wel eens even een keer goed om LTO Delflands Groen om de tafel te gaan zitten als een gebiedsportefeuille vanuit Delfland of iets om daar eens te kijken van, wat kunnen we daar samen mee optrekken om dat te verbeteren en te doen?

De voorzitter: De heer Sunder, een aanvulling?

De heer Sunder: Ja, ik heb nog een aanvulling op het verhaal van mevrouw Dijkshoorn. Het feit dat de gegevens en de cijfers over de waterkwaliteit, zeker in het graslandgebied, die zijn dermate goed en het beeld dat er vanuit LNV is, dat we dan toch in LNV, het is eigenlijk een schande dat het feit dat we zo goed bezig zijn en eigenlijk wordt er niet naar gekeken, het wordt overboord gegooit. En dan maar zeggen, we blijven de dialoog opzoeken en een beetje soebatten, dat lijkt nergens op. Een stevigere dialoog als wat er nu gevoerd wordt, lijkt me echt noodzakelijk. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Een steviger dialoog.

De heer Van Boxmeer: Nou, ik ben bang dat als ik nou ga zeggen, ik ga een steviger dialoog voeren, dat u allerlei verwachtingen heeft die niet gaan leiden tot de uitkomst. Want dan moet ik mijn dialoog zich richten

op Brussel. Wat ik wel denk is, ons belang als Delfland en vanuit mijn portefeuille rondom waterkwaliteit, is natuurlijk verbonden aan de boeren met de initiatieven die ze daar doen. En ik zou het bijzonder jammer vinden als het goede initiatief en ook waterkwaliteit zullen we maar zeggen stopgezet wordt omdat er sprake is van frustraties. Maar ik wil ook gelijk de verwachtingen managen over wat wij wel en wat wij niet kunnen. Dus ik neem graag het advies aan van, nou, laten we voor de 28e met LTO Delflands Groen gewoon het gesprek voeren, verkennend. Ik zal toch echt bepleiten dat de boeren wel hun positieve houding rondom waterkwaliteit behouden. En of de gegevens dan wel of niet openbaar worden gemaakt, ja, laat ik dat dan daar bespreken. Dus ik doe twee toezeggingen. Eén is dat ik in contact treed met LTO Delflands Groen, dat we in ieder geval voor de startavond dat met elkaar besproken hebben. En twee, dat wij aanleveren een tijdslijn met alle activiteiten die Delfland heeft gedaan naar LNV toe. Dan is het volgende moment waar wij hierop terug gaan komen het moment waarop de minister met de boeren, zoals hij toegezegd heeft, gesproken heeft. En dat gaat gebeuren, zoals het nu op papier in ieder geval staat, nog dit jaar.

De voorzitter: Oké, zet de rieten klaar, zou ik zeggen.

06 Rondvraag en sluiting

De voorzitter: Zullen we hiermee naar de rondvraag gaan? Wie heeft er nog behoefte aan een rondvraag? Ik kijk iedereen even langs. Ja, mevrouw Dijkshoorn.

Mevrouw Dijkshoorn-van Dijk: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk één rondvraag en dat ging over, er heeft in de media gestaan over de vervuiling van het Kraaiennest. In dat bericht dat was, stond in ieder geval dat het een valse aanname was dat het niet goed was. Maar in het eerste bericht stond ook de Broekpolder in Vlaardingen bij genoemd. Nu hebben anderen erop gereageerd en er is vervuiling van de tuinbouw, noem maar op. Maar de Broekpolder, dat is een natuurgebied en dat is verhoogd met slib van ooit van oorsprong vanuit de havens, en dan een beschuldigende vinger door politieke partijen richting de tuinders is daar niet op zijn plaats. Maar is daar aan te geven waar die vervuiling dan vandaan komt? Want Delfland heeft daar juist hele goede zuiveringen staan, juist omdat het water dan niet weg kan. En daar komt nu uit metingen daar naar voren, en ik zag in een reactie daarop niet de reactie van Delfland erop waar het daar aan ligt. Dat mag ook later schriftelijk gewoon beantwoord worden.

De voorzitter: Ik kijk even naar de hoogheerraad.

De heer Van Boxmeer: Ik beantwoord deze graag schriftelijk. Ik wil wel de gelegenheid even aangrijpen over dit rapport. Want ook dit rapport is gebaseerd op de gegevens van het Informatiehuis Water en wij zouden niet heel erg verbaasd moeten zijn van zowel de positie van het Kraaiennest als van de Broekpolder. Dus we zijn er, ik zou zeggen, op gewezen terwijl we het wisten. Maar ik antwoord graag op de vraag rondom de Broekpolder om precies de duiding te doen en onze beleving is dat de vervuiling gekoppeld is aan het havenslib en niet aan boeren.

De voorzitter: Dan ga ik naar de heer Teerink voor een rondvraag.

De heer Teerink: Ja, dank, voorzitter. Ik heb eigenlijk één vraag en dat is naar aanleiding van de agendering van de stukken. Ik heb vooraf aangegeven dat ik graag over het betrekken van de VV met andere fracties van gedachte wilde wisselen. Blijkbaar is de manier waarop het nu geagendeerd is niet de juiste om ook van alle fracties iets te horen. Dat vind ik jammer. Ik heb wel ruimte gekregen om aan te geven wat wij vinden, maar ik

heb echt weinig van andere fracties mee kunnen krijgen. Ik ga daar nog even over nadenken hoe dat dan wel kan. Ik nodig in ieder geval iedereen uit om hun gedachten met mij te delen na deze vergadering.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is daarmee de vergadering beëindigd denk ik. Ik vraag nogmaals, dan moet ik het even goed zeggen, commissieleden niet zijnde VV-leden, om daar de presentielijst te tekenen. Ik dank u hartelijk voor uw inzet en sluit de vergadering.